

ВІСНИК української громади в Хорватії

VJESNIK ukrajinske zajednice u Hrvatskoj

Номер 57, 5/2018.

Broj 57, 5/2018.

UKRAJINSKA ZAJEDNICA REPUBLIKE HRVATSKE

Izdavač: **Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske**
Видавель: **Українська громада Республіки Хорватія**
Kardinala Alojzija Stepinca 45, 32 000 Vukovar
Tel: 032/493-224 ; Fax: 032/493-224
e-mail: ukrajinskazajednica.hr@gmail.com
MB: 2331748 ; OIB: 35971824466
Žiro račun: **PBZ HR4823400091110579040**
Uredništvo Vjesnika: **Svetog Roka 53A, 31 000 Osijek**
Tel: 098/ 1933-288 ; e-mail: vjesnikuz@gmail.com ; ISSN 1847-327X
"Vjesnik" je dvomjesečnik, izlazi šest puta godišnje
Naklada: **1000 primjeraka**
Tisak: **Grafika d.o.o., Strossmayerova 295, 31 000 Osijek**

За видавця: **Михайло Семенюк**
За издавача: **Mihajlo Semenjuk**
Головний редактор: **Оксана Мартинюк**
Glavni urednik: **Oksana Martinjuk**
Редакція: **Борис Гралюк, Микола Застрижний, Іван Семенюк, Віктор Камінський, Славко Бурда, Олеся Беч**
Uredništvo: **Boris Graljuk, Nikola Zastrižni, Ivan Semenjuk, Viktor Kaminskyj, Slavko Burda, Olesja Beč**
Лектор хорватської мови: **Нівес Романек**
Lektor hrvatskog jezika: **Nives Romanjek**
Дизайн та комп'ютерна верстка: **Назар Стурко**
Dizajn i kompjuterski prijelom: **Nazar Sturko**

ЗМІСТ - SADRŽAJ

NOVOSTI IZ DJELATNOSTI UKRAJINSKE ZAJEDNICE REPUBLIKE HRVATSKE

НОВИНИ З ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ

- 4 Українці Хорватії схиляють голови у скорботі та моляться за всіх, чиє життя забрав Голодомор
- 4 Українці Хорватії приєдналися до акції "Запалимо свічку пам'яті". *Славко Бурда*
- 5 Ukrajinci Hrvatske pridružili se međunarodnoj akciji "Zapalimo svijeću sjećanja" za žrtve Holodomora u Ukrajini. *Slavko Burda*
- 8 Hrvatski Bleiburg i ukrajinski Gladomor - genocidi bez presedana. *Ivica Jurjević*
- 9 U Kaniži proslavljen crkveni god Mala Gospa i posvećena obnovljena crkva. *Nikola Zastrižni*
- 10 Crkveni god Pokrova Presvete Bogorodice u Bukovlju. *Nikola Zastrižni, Bruno Diklić*
- 11 U Grkokatoličkoj župi u Slavonskom Brodu veliko slavlje. *Nikola Zastrižni*
- 11 Intervju s jubilarcem, zlatomisnikom protojerejem-stavroforom, o. Ivanom Barščevskim. *Nikola Zastrižni*
- 14 Predstavljanje knjige "Moj rod Elemi" Andrija Limića-Andrimira. *Slavko Burda*
- 16 U Slavonskom Brodu održana XVII. ukrajinska smotra dječjeg stvaralaštva. *Jasna Bek*
- 17 Ukrajinski baletani u Splitu našli dom i ljubav.
- 18 Родова Біблія Андрія Лимича. *Анна Лимич Войнарович*
- 20 Ukrajinski poetski film u Zagrebu. *Slavko Burda*
- 20 Храмове свято Христа Царя в Осієку. *с. Еммануїла Вішка ЧСВВ*

DJELATNOST NAŠIH DRUŠTAVA - ДІЯЛЬНІСТЬ НАШИХ ТОВАРИСТВ

- 21 Dani ukrajinske kulture u Zagrebu. *Slavko Burda*
- 21 Ukrajinci iz Šumeća na "Danima kruha" u Gornjim Bogičevcima. *Vanesa Srbalj*
- 22 Večer ukrajinske pjesme i plesa u Lipovljanima. *Ivan Semenjuk*
- 23 Вечір української пісні і танцю в Липовлянах. *Іван Семенюк*
- 24 Skupština društva "Lesja Ukrajinka". *D. Celing*
- 25 Українці з Вуковара взяли участь у проєкті "Європа для громадян". *Тетяна Рамач*
- 25 Za blagdan Svih svetih svijeće upaljene i kod spomenika Andrija Peliha u Šumeću. *Vanesa Srbalj*
- 26 Predstavljamo mlade ukrajiniste. *Jevgenij Paščenko*
- 26 А ви вже були у Львові? Jeste li već posjetili Ljviv? *Marija Posavec*

НЕПОЗНАТО О ПОЗНАТОМ

- 27 Загальний огляд процесу розвитку музичного мистецтва Дубровника періоду XIV-XVIII століття через призму історичних умов. *Гурська Марта*

IN MEMORIAM

- 30 о. Орест Остапович: ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ!
- 31 In memoriam: Valentyn Sklyarenko. Валентин Склярєнко.

Na naslovnoj stranici: Spomenik žrtvama Holodomora 1932.-1933. godina u Ukrajini. Vyšhorod, Kyjivska oblast (županija).

Na zadnjoj stranici stranici: Obilježavanje 85. obljetnice Holodomora u Ukrajini. Zagreb 2018.

Українці Хорватії схиляють голови у скорботі та моляться за всіх, чийе життя забрав Голодомор

У тридцятих роках минулого століття Україну спіткало неймовірне горе... Сталін, організувавши великий голод проти українських селян, ліквідував загрозу розпаду СРСР, яка постала з боку України, оскільки свідоме населення постійно поставало проти більшовицької влади. Таким чином, Сталін ліквідував незгодних, а на їхнє місце переселяв більш лояльне населення з різних регіонів Росії.

В пам'ять про ці події, щороку в четверту суботу листопада по всій Україні та за її межами проходять меморіальні заходи до Дня пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років, геноциду проти українського народу.

Традиційно в цей день оголошується загальнонаціональна хвилина мовчання, після чого відбувається акція "Запали свічку", в рамках якої всі охочі несуть свічки до пам'ятників жертвам.

Українці Хорватії приєдналися до акції "Запалимо свічку пам'яті"

● Українська громада Хорватії відзначила 85 річницю Голодомору біля пам'ятника Т.Г.Шевченка в Загребі

У столиці Хорватії 25 жовтня 2018 року до Міжнародної акції "Запалимо свічку пам'яті" приєдналися українська громада міста Загреб та українці і шанувальники української культури та історії з різних регіонів Хорватії: Вуковара, Осієка, Славонського Броду, Каніжи, Липовлян, Рієки.

На комеморативне зібрання прибуло чимало гостей, між якими були депутати Хорватського парламенту (Сабору), Уряду Республіки Хорватії, працівники міністерств, керівництво міста Загреб та працівники Посольства України в Хорватії на чолі з тимчасово-повіреном Ярославом Сімоновим. Церемонія покладання квітів і вінків, запалення 85 лампівнів, виголошення 85-ти імен і прізвищ жертв Голодомору, хвилина мовчання та молитва з участю Церковного хору св. Кирила і Методія і отця Мілана Стіпіча відбулася під від-

критим небом, біля пам'ятника Тараса Шевченка на Українській вулиці. Після відслуженої Панахиди, хор заспівав "Вічна пам'ять" для жертв Голодомору. До учасників звернулися тимчасово-повірений і виконуючий обов'язки Посла України в РХ Ярослав Сімонов та заступник голови Української громади РХ Славко Бурда. Вони розповіли про Голодомор, геноцид проти українського народу. Програма продовжилася в приміщенні Культурного центру Травно відкриттям виставки про Голодомор. До гостей з привітальними словами звернулися депутати Хорватського парламенту (Сабору) Желько Гласнович і Златко Хасанбегович, а від імені адміністрації Загреба присутніх привітав Андрій Петрович.

"Реквієм" Й. С. Баха в пам'ять про жертв Голодомору на скрипці виконав маестро Орест Шургот.

Славко Бурда

Ukrajinci Hrvatske pridružili se međunarodnoj akciji “Zapalimo svijeću sjećanja” za žrtve Holodomora u Ukrajini

Sustavno izazvana smrt više od sedam milijuna Ukrajinaca 1932.-1933. godine jedan je od najvećih zločina u svijetu. Nakon više od pola stoljeća zataškavanja ovog zločina poznatijeg kao Holodomor, svijet se sve više upoznaje s ovom tragedijom ukrajinskog naroda te staljinističko-boljševičkim režimom. U Hrvatskoj je prepoznavanje ovog zločina započelo 1993. godine.

Od hrvatskog osamostaljenja, gotovo svake godine prisjećamo se žrtava ovog strašnog genocida. Obilježavamo spomen u više hrvatskih gradova.

Glad do koje je došlo na najplodnijem europskom prostoru, takozvanom čornozemu, posljedica je prisilne sovjetske kolektivizacije i nasilnog oduzimanja zadnjih zaliha hrane izgladnjelom ukrajinskom stanovništvu. Za smrt više od sedam milijuna Ukrajinaca, od toga oko tri milijuna djece, za ubijene intelektualce, srušene i opljačkane crkve - odgovorni su ne samo Lenjin, Trocki, Staljin, već i njihovi pomoćnici i egzekutori. Odgovorne su i zapadne diplomatsko-informativne službe, sudjelujući u zločinu svojim prešućivanjem i ravnodušnošću.

Svjetski kongres Ukrajinaca zajedno s Ministarstvom vanjskih poslova Ukrajine te diplomatskim misijama veleposlanstava Ukrajine i ukrajinske dijasporu u povodu obilježavanja 85. obljetnice Holodomora provodi međunarodnu akciju “Zapalimo svijeću sjećanja”. Akcija je počela 1. rujna 2018. godine u Ukrajini i glavnom gradu Kijevu. U narednih 85 dana do Međunarodnog dana sjećanja na žrtve Holodomora koji se održava 24. studenoga, svakoga dana će se održavati ceremonijal paljenja Svijeće sjećanja u drugoj zemlji. U ovoj međunarodnoj akciji sudjeluje 55 zemalja s 5 kontinenta. Hrvatskoj je dodijeljen termin 25. 10. 2018. godine.

Toga dana su se kod spomenika Tarasu

Ševčenku u Zagrebu, u Ukrajinskoj ulici, okupili mnogobrojni Ukrajinci, gosti, uzvanici i prijatelji Ukrajinaca. Zagrebačkim Ukrajincima pridružili su se Ukrajinci iz Vukovara, Osijeka, Slavonskog Broda, Lipovljana, Rijeke i drugih mjesta. Ceremonijal komemoracije za žrtve Holodomora 1932./1933. godine počeo je polaganjem vijenaca na spomenik Tarasu Ševčenku, velikanu i najvećem sinu ukrajinskoga naroda, pjesniku, slikaru i humanistu. Prije polaganja vijenaca, u ime organizatora, prigodnim pozdravnim riječima nazočnima se obratio Slavko Burda, zamjenik predsjednika Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske koji je ujedno bio i voditelj i koordinator ceremonijala i programa obilježavanja međunarodne akcije “Zapalimo svijeću sjećanja” u Hrvatskoj. Među uzvanicima su bili: izaslanik predsjednika Vlade Republike Hrvatske, gospodin Mario Škunca, savjetnik predsjednika Vlade RH, saborski zastupnici gospoda Željko Glasnović i Zlatko Hasanbegović, otpravnik poslova Ukrajine u Republici Hrvatskoj gospodin Jaroslav Simonov, vojni ataše u veleposlanstvu Ukrajine u RH, gospodin Georgij Falko, izaslanica Ministarstva hrvatskih branitelja, gospođa Tanja Antunović Hadžić, načelnica Sektora za žrtve II. svjetskog rata i poslijeratnoga razdoblja, delegacija Grada Zagreba i izaslanica gradonačelnika Zagreba, gospođa Elizabeta Knorr, pomoćnica pročelnika Sektora za promicanje ljudskih prava, civilno društvo i nacionalne manjine te gospodin Andrija Petrović, voditelj službe za nacionalne manjine Ureda za međugradsku i međunarodnu suradnju i promicanje ljudskih prava. Nakon pozdravnog govora, svi su pristupili ceremonijalu polaganja vijenaca i u ime svojih institucija i organizacija položili cvijeće. U ime Ukrajinske zajednice RH, vijenac je položio gospodin Mihajlo Semenjuk, predsjednik Ukrajinske zajed-

nice RH. Vijence su položili i predstavnici ukrajinskih kulturno-prosvjetnih društava iz Vukovara, Zagreba i Rijeke.

Poslije polaganja vijenaca, komemorativnom skupu se prigodnim pozdravnim riječima obratio otpravnik poslova Ukrajine u RH, gospodin Jaroslav Simonov. Pozdravljajući nazočne, svima je zahvalio na podršci i sudjelovanje u ovoj međunarodnoj akciji. “Zahvaljujem svima vama na dolasku da zajedno odamo počast i zapalimo svijeću sjećanja na žrtve Holodomora 1932./1933. u Ukrajini kada je počinjen genocid nad ukrajinskim narodom.”

Program komemoracije nastavljen je intoniranjem hrvatske i ukrajinske himne. Nakon intoniranja himni, voditelj komemoracije Slavko Burda je spomenuo da je u Holodomoru u nepunih godinu dana stradalo od 7 do 10 milijuna ljudi, od toga oko 3 milijuna djece. Ove godine se posebna pozornost posvećuje djeci umorenoj izgladnjivanjem te se u svim mjestima i zemljama koje su se uključile u međunarodnu akciju “Zapalimo svijeću sjećanja” čitaju imena i prezimena stradale djece iz različitih oblasti i mjesta Ukrajine. Gospođe Marija Maleško, Marija Semenjuk-Simeunović, Tanja Šagadin i Vita Holets pročitale su 85 imena i prezimena djece iz Dnipro. Minutom šutnje odana je počast svim žrtvama Holodomora. Molitvu (Panahedu) je vodio župnik o. Milan Stipić, pjevao je Mješoviti Ćirilo-Metodov zbor pod vodstvom gospodina Gorana i dirigentice gospođe Blažeković, Darjane Blaće – Šojat i predsjednice Ćirilo-Metodovog kora gospođe Edith Nikšić. Zbor je nakon molitve otpjevao “So duhi pravedni” i “Vičnaja pamjatj” - vječna spomen za sve žrtve Holodomora.

Program je nastavljen u Kulturnom centru Travno razgledavanjem izložbe “Ubijeni izgladnjivanjem: nepoznati genocid nad Ukrajincima”. Nakon pozdravnih

riječi ravnatelja Kulturnog centra Travno gospodina dr. Josipa Forjana, o izložbi je govorio otpravnik poslova Jaroslav Simonov. Autor izložbe je Fond Ukrajina 3000. Za otvorenje izložbe tiskani su katalog i brošura o Holodomoru. Urednik kataloga je bio Slavko Burda, grafički dizajn: Sergej Burda. Potporu za izložbu i tiskanje kataloga pružili su: Veleposlanstvo Ukrajine u Republici Hrvatskoj, Ministarstvo vanjskih poslova Ukrajine, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske i Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske. Izložba "Ubijeni izgladnjivanjem: nepoznat genocid nad Ukrajinčima" utemeljena je uglavnom na usmenoj povijesti, danas često prisutne metode socijalno-humanitarnog istraživanja. Predmet ispitivanja usmene povijesti subjektivno je osobno iskustvo, stoga su posebnost ove izložbe činjenice iz arhivskih izvora potkrijepljene dokazima preživjelih očevidaca umjetno stvorene gladi 1932. i 1933. godine poznate kao Holodomor. Izložba je podijeljena na četiri tematske cjeline. Prvi dio izložbe "Ukrajina prije gladi" sastoji se iz dva plakata. Oni pokazuju prirodno bogatstvo Ukrajine kroz nekoliko stoljeća prije Holodomora: plodna zemlja, kukuruz visok kao čovjek, ribnjaci puni riba, bujna vegetacija. Ideja je pokazati da je početkom 20. stoljeća prirodna glad u Ukrajini bila nemoguća, navodeći promatrača na činjenicu da je glad 1932. i 1933. godine bila nametnuta politikom. Drugi dio izložbe prikazuje uzroke gladi. Sadrži četiri plakata i predstavlja dokumentarni dio izložbe. Oni pokazuju glavnog ideologa namjerno izazvane gladi u Ukrajini, Josifa Staljina i njegove ključne izvršitelje masovnog izgladnjivanja odnosno genocida: Vjačeslav Molotov, Lazar Kaganovič, Stanislav Kosior, Vsevolod Balickij, Gregorij Petrovski, Vlas Čubar, Pavel Postišjev i Mendel Htajevič. Odjeljak navodi uništavanje nacionalnog duha Ukrajinaca, uništavanje ukrajinskih seljaka kao klase, stvaranje sustava kolektivnih farmi itd. S posebnom

demografskom kartom prikazane su oblasti u kojima se odvijala nametnuta glad, čime je potvrđena činjenica da je glad bila nametnuta samo u područjima koja su naseljavali etnički Ukrajinaci. Treći, najveći dio izložbe pod nazivom "Mehanizam gladi" sadrži 26 plakata. Svaki plakat, na temelju arhivskih dokumenata, podržava drugi, koji sadrži dokaze svjedoka. Gledatelj može vidjeti proces dekulakizacije: oduzimanje hrane i privatne imovine od seljaka, istrebljenja i deportacije. Zakon Kolosky (Pet klasova), popis na crnim pločama te potpune blokade i pljačke ukrajinskih sela rezultirale su strašnim tragedijama i smrću žitelja. Osmišljena je trgovina za strance, inozemce, "Torhsiniv" - s ciljem masovnih konfiskacija obiteljskog blaga i drugih dragocjenosti. Svjetske države svjedočile su genocidu u Ukrajini, ali su ostale neutralne. Četvrti dio izložbe ima naziv "Priznanje i shvaćanje Holodomora u svijetu", a sadrži četiri plakata koji prikazuju ranije obilježavanje Holodomora. Danas, nakon dugih 85 godina mnoge svjetske zemlje neopravdano ignoriraju genocid u Ukrajini. Prvi koji je osudio ovaj komunistički genocid bio je parlament Estonije. U 27 godina nezavisnosti, glad zbog istrebljenja Ukrajinaca u Ukrajini kao genocid su prepoznale: Australija, Vatikan, Gruzija, Ekvador, Estonija, Kanada, Kolumbija, Latvija, Litva, Meksiko, Paragvaj, Peru, Poljska, Portugal, Mađarska i SAD. Države Andora, Argentina, Brazil, Španjolska, Italija, Slovačka, SAD, Češka i Čile osudili su službeno Holodomor kao Akt protiv čovječnosti. Plakati u posljednjem dijelu izložbe sadrže citate iz državnih propisa svjetskih država i Ukrajine. Prikazan je tekst Zakona Ukrajine "O Holodomoru 1932.-1933. u Ukrajini", usvojen od strane Vrhovne Rade Ukrajine 28. studenoga 2006. godine, odnosno, službeno priznanje Holodomora genocidom nad Ukrajinčima. Zadnji plakat prikazuje obilježavanje Dana sjećanja na žrtve Holodomora u Ukrajini koje se u kontinuitetu iz godine u godinu obilježavaju svake zadnje subote u

mjesecu studenom.

Nakon otvaranja izložbe, In Requiem J.S.Bacha "Chuchi" na violini je za sve žrtve Holodomora izveo profesor violine maestro Orest Shourgot.

O ovoj najtamnijoj stranici povijesti Ukrajine, govorili su saborski zastupnici gospoda Željko Glasnović i Zlatko Hasanbegović te u ime gradonačelnika Grada Zagreba gospodin Andrija Petrović. U svom obraćanju oni su osudili ovaj genocidni zločin koji je provodio totalitarni boljševičko-komunističko-staljinistički režim.

U svom izlaganju, u ime organizatora Ukrajinske zajednice RH i Veleposlanstva Ukrajine u RH, Slavko Burda je naglasio nekoliko važnih činjenica koje uvijek treba isticati kada je riječ o ovom strašnom genocidnom zločinu.

Holodomor je planski, umjetnim putem stvorena glad službeno prouzročena politikom prisilne kolektivizacije i popratnih represija koji su obuhvatili stanovništvo sovjetske Ukrajine, sjevernog Kavkaza te područje oko donjeg toka rijeke Volge između 1932. i 1933. godine.

Holodomor je 2003. godine po prvi puta javno u Ukrajini proglašen genocidom sovjetsko-komunističke vlasti protiv ukrajinske nacije.

Područja pogođena masovnom glađu bila su naseljena gotovo isključivo Ukrajinčima odnosno ukrajinskim seljaštvom koje je duže vrijeme pružalo otpor novoj sovjetskoj politici odnosno represivnom, prisilnom i prekomjernom kolektivnom oduzimanju privatno stečenih dobara.

Nakon višegodišnjih istraživanja, ukrajinski stručnjaci pojašnjavaju da je ovaj dugo skrivan zločin osmišljen s ciljem slamanja ukrajinskog društveno-političkog otpora koji je počeo predstavljati ozbiljnu prijetnju cjelovitosti strogo centraliziranog Sovjetskog Saveza.

Naglašava se da je Holodomor bio smišljen pokušaj da se Ukrajinaci kao narod

unište s obzirom da je inteligencija zbog istog režima bila gotovo već posve uništena, a rezultat toga čina nisu bitno ublažili ukrajinske pretenzije potpunoj državnoj neovisnosti ili tek svojevrsnoj autonomiji. Poljski odvjetnik židovskog podrijetla Raphael Lemkin, jedan je od autora definicije genocida, prozvao je ovaj zločin "klasičnim genocidom". Godine 1932. i 1933. od gladi i njezinih posljedica umrlo je oko 7 milijuna etničkih Ukrajinaca te manji broj njihovih sužitelja različitog etničkog podrijetla.

Ukrajina je nakon 1933. ostavljena u stanju političke, socijalne i psihološke traume koja je u sklopu hladnoratovskog razdoblja sramotno prešućena. Ipak, postojali su neovisni stručnjaci, intelektualci i novinari poput Williama Chamberlina, Harrya Langa, Malcoma Muggeridgea, Thomasa Walkera i drugih, koji su za nemarivali zabrane i opasnost po život,

objektivno izvještavajući (fotografirajući) o najvećem zločinu stoljeća. Rasvjetljavanju okolnosti Holodomora 1932./1933. posebno su doprinijeli istraživački radovi i svjedočenja uglednih povjesničara Roberta Conquesta i Jamesa Mancea. Kako se heroji koji su govorili i pisali istinito ne bi zaboravili, u 2015. godini Ukrajinski institut nacionalnog sjećanja je objavio popis "Ljudi pravde". Oni su zaslužni što Holodomor 1932./1933. nije gotovo posve zaboravljen i prešućen.

U prosincu 2016. godine ukrajinski parlament (Vrhovna Rada) usvojio je rezoluciju kojom se obraća svim demokratskim državama svijeta s prijedlogom da sovjetsko-komunistički zločin Holodomor službeno klasificiraju genocidom nad ukrajinskim narodom.

Ukrajinska je populacija za vrijeme sovjetsko-komunističkog zločina smanjena za oko 25 posto, što je do danas ostavilo

posljedice na demografsku, etničku i kulturološku sliku naknadno rusificirane istočne Ukrajine. Američki Kongres 1988. godine službeno je priznao Holodomor genocidom nad ukrajinskim narodom i time započeo relevantna priznanja najviših međunarodnih institucija i organizacija. Godinu dana kasnije to će učiniti i Međunarodna komisija pravnika. Do 2017. godine ukupno je 25 parlamenata i vlada svijeta ocijenilo Holodomor 1932./33. genocidom. Ukrajinci i dalje inzistiraju da se Holodomor kod svih država svijeta koje to još nisu učinile jasno kvalificira kao genocid sovjetsko-komunističkog režima protiv ukrajinske nacije.

Kao i u ostatku svijeta, u Hrvatskoj je Holodomor bio dugo vremena nepoznat. Većina informacija koja je pristizala u bivšu Jugoslaviju se selektivno puštala u javnost, a ono što se i načulo, nije bilo popularno dalje prenositi te pritom zaoštravati nategnute odnose s bivšim Sovjetskim Savezom koji je negirao spomenuti zločin. Unatoč tome, hrvatska javnost je s velikim uvažavanjem prema ukrajinskom narodu počela prihvaćati istinu o ovom zločinu.

Posebno je značajno obraćanje Vrhovne Rade Ukrajine svim njezinim partnerima u povodu priznavanja Holodomora 1932./1933. u Ukrajini zločinom genocida protiv ukrajinskoga naroda.

Ukrajina je postala žrtva Staljinovih sljedbenika iz Kremlja. Ukrajina se protiviti ne samo agresiji s istoka, nego i sveobuhvatnoj informacijskoj propagandi koja se temelji na lažima. Agresor ponovo gradi propagandistički zid da sakrije zločin. I danas, kao što je bilo osam decenija prije, Ukrajini je potrebna riječ istine, da bi svijet znao. "Da bi svijet znao" – ove su riječi bile aktualne za one koji su pisali 1933., i takvima ostaju danas. Za Ukrajinu je iznimno važno da se izvan njezinih granica zna što se u Ukrajini događa.

Vrhovna Rada Ukrajine odaje počast svim žrtvama ubijenim glađu te izražava duboku zahvalnost svima onima koji su probijali "željeznu zavjesu" propagande i laži, svima onima koji su sačuvali sjećanje na tragediju koju je doživio ukrajinski narod, svima onima koji su obnovili istinu o Holodomoru. Vrhovna Rada Ukrajine također izražava zahvalnost inozemnim državama koje danas podržavaju Ukrajinu u protivljenju agresoru i prenose istinu međunarodnoj javnosti o događajima u Ukrajini te se obraća državama-partnerima Ukrajine da osude i priznaju Holodomor u Ukrajini zločinom genocida protiv ukrajinskoga naroda. Samo zajedničko pamćenje o zločinima je jamstvo da se oni neće ponoviti u budućnosti. Program komemorativne svečanosti u Kulturnom centru Travno završio je Mješoviti zbor Ćirilo-Methodovog kora izvedbama pjesama "So duhi pravedni" i "Vječnaja pamjati".

Slavko Burda

Hrvatski Bleiburg i ukrajinski Gladomor – genocidi bez presedana

Dva europska naroda.

Ukrajinski i hrvatski narod u prošlom su stoljeću zavijeni u crno. Moglo bi se slobodno kazati da je svaki deseti stanovnik bio žrtva toga vremena. Ali žrtve u Bleiburgu i žrtve Gladomora, spadaju u sami pojam genocida, znači ubijanja i postupanja bez ikakvih dokaznih radnji ili predradnji.

Valja upozoravati svjetsku političku javnost da ta dva genocida nisu dovoljno poznata u međunarodnoj javnosti. Samo je tridesetak država na svijetu priznalo genocid nad ukrajinskim narodom, a nijedna država nije priznala žrtve Bleiburga. Treba pitati političku i humanu stranu ovih kategorija zašto je to tako? Hrvatska javnost nije u dovoljnoj mjeri upoznala svijet o najvećoj svojoj žrtvi, dok ukrajinska diplomacija

i ostale strukture društva dosta dobro upozoravaju svjetsku javnost. Svake godine u svjetskim razmjerima obilježava se Gladomor ukrajinskog naroda, pa tako i ove godine. Hrvatski Ukrajinci su ovih dana obilježili taj dan stradanja i muke svoga naroda predavanjima, javnim istupima i izložbom. Hrvati su bili prisutni kroz određene institucije, odnosno kroz tijela koja njeguju manjinska prava i obveze. Trebalo bi doći do jedne zajedničke ideje da se oba genocida, i onaj iz Bleiburga i Gladomor proučavaju i javno predstavljaju zajednički i po cijelome svijetu. Nije dobro da ta dva velika događaja budu ostavljena u povijesnoj vjetrometini, oni moraju biti prikazani suvremenoj civilizaciji, svakom čovjeku dobre volje, svim medijima i tikovinama, da ne bi došlo do zaborava. Zato se mi Hrvati moramo povezati s ukrajinskim narodom, jer imamo sličnu

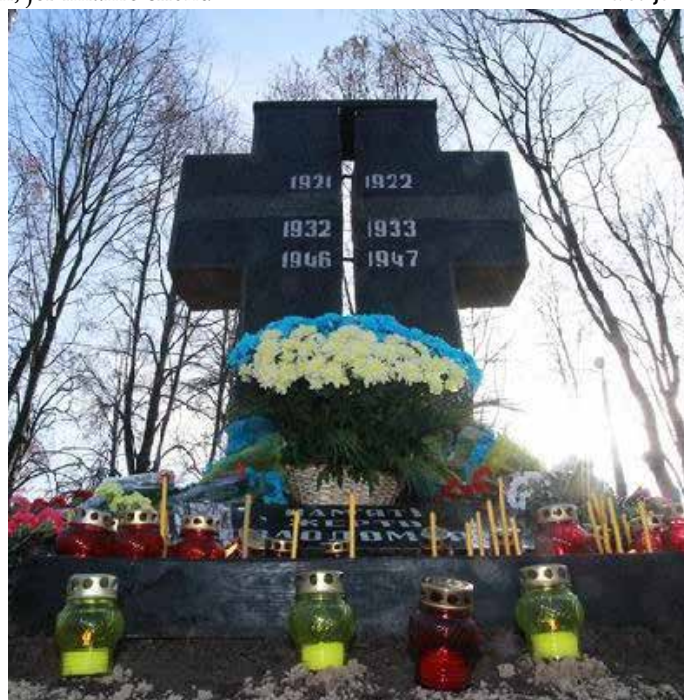
povijest i slične povijesne probleme. Posebno nas povezuje borba za neovisnost, slobodu i demokraciju. Nije bilo lako ni jednom ni drugom narodu u bezbožnom komunizmu, nije bilo ni jednom ni drugom narodu lako osloboditi se autokrata: oni su imali Staljina, mi smo imali Tita.

Sve to treba javno prikazivati, mlade upozoravati da je povijest učiteljica života i da moramo spremno dočekati povijesne mijene. Hrvati su se izborili za svoju državu, proživjeli rat, a ovih dana isto proživljava i ukrajinski narod. Povratak i zaštita svoga teritorija ima svoju cijenu. Zato je paradigma pape Ivana Pavla II., bila od presudne važnosti za niz europskih naroda, a posebice za ukrajinski, hrvatski, pa u konačnici i poljski narod.

Valja pronalaziti i druge mogućnosti, bilo diplomatske ili dobrosusjedske, da se dođe do jednog i jedinog cilja, da se dođe do istine.

Zato godišnje komemoracije žrtvama Bleiburga i Gladomora moramo javno obilježavati: najprije unutar svojih domovina, a onda po cijelome svijetu. Zločini su počinjeni nad deset milijuna Ukrajinaca tijekom 1932. i 1933. godine i pola milijuna Hrvata 1945. Iako su porivi bili različiti, cilj je bio isti, uništiti ta dva kršćanska i plemenita europska naroda. Vjerujemo da će Hrvatski Sabor smoći snage i Gladomor proglasiti genocidom, te izdati Deklaraciju i pridružiti se ostalim narodima koji su tu povijesnu urotu već osudili. Treba putem predavanja, molitava i liturgija ulaziti u narodnu svijest, kako bi se institucije što prije odvažile i zahtjev privede kraju.

Ivica Jurjević

U Kaniži proslavljen crkveni god Mala Gospa i posvećena obnovljena crkva

Na sam dan Rođenja presvete Bogorodice 8. rujna 2018. godine, kada se po kalendaru i slavi Mala Gospa, vladika (biskup) križevački Nikola Kekić blagoslovio je izvana obnovljenu crkvu Rođenja presvete Bogorodice u Kaniži koju uspješno vodi župnik Nikola Stupjak već 32 godine. Crkva je izgrađena tridesetih godina prošlog stoljeća kada je župnik bio Nikola Oros. Ovo je treća obnova, kako je istaknuo župnik, za vrijeme njegovog vođenja ove župe. Prvi put je obnova crkve započela

1998. godine. Početkom Domovinskog rata, crkva je pogođena neprijateljskom granatom nakon čega je nastala rupa koja je, nakon tog barbarskog čina prekoslavskih Srba, sanirana a obnova je nakon toga trajala sve do 2006. godine kada je crkva oslikana freskama a promijenjena su vrata i krov. Trošak ove obnove snosili su solidarno župljani i Ministarstvo kulture Republike Hrvatske koje je doznačilo 26 000 kuna za slikarske radove koje su veoma stručno obavili umjetnici iz Ukrajine. Ovu posljednju obnovu

i uređivanje crkve izvana financirala je Križevačka biskupija (eparhija) iz svojih sredstava koja kao i sve vjerske zajednice u Hrvatskoj dobiva iz proračuna. Treba napomenuti da je crkva Rođenja presvete Bogorodice u Kaniži pretrpjela i djelomični požar sakristije čije posljedice su sanirane uz pomoć seljana oba obreda i općine Bebrina. Nakon posvete, vladika (biskup) križevački Nikola Kekić, u pratnji svećenika i vjernika ušao je u crkvu i predvodio svečanu misu (liturgiju) uz koncelebraciju ostalih svećenika oba obreda iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine na kojoj je bilo mnoštvo vjernika iz same Kaniže kao i njihovih gostiju iz susjednih sela i gradova u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. U misnom slavlju osim predvoditelja, vladike Nikole Kekića sudjelovali su grkokatolički svećenici Miroslav Krnješin, Orel Zakaljuk, Igor Grahovac, Aleksandar Hmilj, Ivan Ljiskij i domaći župnik Nikola Stupjak, te Robert Farkaš, Stjepan Sokolović, Krunoslav Karas i Ivan Lovrić rimokatolički svećenici. Nakon završetka svečane liturgije u Mjesnom domu Kaniže organiziran je ručak za svećenike i goste a nakon ručka se uz tamburaše i zapjevalo. Na kraju treba istaknuti da je sada Župna crkva Rođenja presvete Bogorodice radi svoje uređenosti i ljepote jedan od simbola sela Kaniže u kojemu je na žalost, kao i u cijeloj Slavoniji, sve manje mladih obitelji s djecom koji bi trebali napuniti ovu lijepo novouređenu crkvu. Nadamo se da će župnik Nikola Stupjak ili neki mlađi svećenik uspjati vratiti vjernike i napuniti crkvu i oživjeti vjerski život.

Napomena autora: Kako piše učitelj Petrović "U godini 1935/36. bilo je više upisane djece Galicijana Ukrajinaca u prvi razred, nego djece domicilnog stanovništva. Tako se dobiva prava slika naših ljudi u mjestu". Tako je stanje bilo nekada i nadamo se da će se ponoviti.

Nikola Zaštrižni

Crkveni god Pokrova Presvete Bogorodice u Bukovlju

Blagdan Pokrova presvete Bogorodice, svoj crkveni god, Ukrajinci grkokatolici Bukovlja, sela pored Slavanskog Broda, svečano su proslavili u nedjelju 30. rujna ove godine u istomenoj crkvi.

Ova crkva je najstarija ukrajinska grkokatolička crkva u Hrvatskoj koja je sazidana 1910. godine. Zidali su je sami vjernici od milodara koji je skupio sam narod i tadašnji sibirski dušobrižnik dr. Joakim Kalaj.

Svečanu arhijerejsku liturgiju služio je vladika križevački Nikola Kekić a suslužili su domaći slavonskobrodski grkokatolički župnik o. Aleksandar Hmilj, pater Jozafat Mosha, rimokatolički podvinjski župnik te grkokatolički svećenici dekan slavonski o. Ivan Barščevski, sibirski župnik i o. Nikola Stupjak, kaniški župnik.

Na liturgiji-misi bilo je nazočno mnoštvo vjernika oba obreda iz samog Bukovlja i susjednih župa. Na slavlju je sudjelovao i načelnik općine Bukovlje Davor Petrik sa suprugom. Propovijedao je vladika Nikola Kekić.

U svojoj homiliji-propovijedi vladika Kekić je govorio o ulozi i važnosti nedjelje u kršćanskom životu i o ulozi Bogorodice u povijesti spasenja predstavljajući i tumačeći važnije marijanske svetkovine i blagdane u ciklusu crkvene godine.

Na kraju svečane arhijerejske liturgije vladika Nikola Kekić je blagoslovio vjernički puk i blagoslovio vjernike svetim uljem uz posvećeni kruh, a dekan o. Ivan Barščevski (koji je u nedjelju 16. rujna u Slavanskom Brodu na crkveni god Uzvišenja Svetog Križa, proslavio 50 godina svećeničkog ređenja i svećeničkog služenja u Križevačkoj eparhiji) dijelio vjernicima prigodne sličice kao znak sjećanja na ovaj događaj.

Nakon svečane liturgije koja je služena

i pjevana na ukrajinskom i hrvatskom jeziku, svi su nastavili druženje uz razgovor i ručak za zajedničkim stolom u dvorištu crkve u organizaciji samih vjernih

Ukrajince grkokatolika filijalne zajednice u Bukovlju koja pripada župi Slavonski Brod.

Nikola Zaštrižni

U grkokatoličkoj župi u Slavonskom Brodu veliko slavlje

Crkveni god i zlatna misa

U nedjelju, 16. rujna 2018. godine, povodom crkvenog goda (praznika) Uzvišenja Svetog Križa (Uzvišenja časnoga i životvornoga Križa Gospodnjega) u grkokatoličkoj župi u Slavonskom Brodu održana je svečana pjevana liturgija i proslava 50 godina svećeničke službe i služenja o. Ivana Barščevskog zlatomisnika, protojereja stavrofora, župnika sibirskog i dekana slavonskog. Sam blagdan Uzvišenja časnoga i životvornoga Križa Gospodnjega pada na 14. rujna ali se po dugogodišnjem običaju u ovoj župi slavi u prvu nedjelju iza samoga blagdana. Ustvari, toga dana se slave dva događaja: pronalazak časnog Križa Isusovog i povratak križa iz Perzije u Jeruzalem. Liturgiju je predvodio slavljenik o. Ivan Barščevski uz sudjelovanje grkokatoličkih župnika iz Slavonsko-srijemskog vikarijata (domaći župnik o. Aleksandar Hmilj, o. Nikola Stupjak, o. Ljubomir Sturko, o. Igor Sikora, o. Oleg Zakaljuk i o. Taras Barščevski, mitronosac i profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu) te Bosansko-hercegovačkog vikarijata (o. Miroslav Krnješin BiH vikar, o. Ivan Ljiskij, o. Mihajlo Stahnek, o. Orel Zakaljuk), rimokatolički pater Jozafat Mosha, župnik podvinjski i velečasni Nino Perica, župni kapelan pri župi Gospe Brze Pomoći u Slavonskom Brodu i velikog broja vjernika i njihovih gostiju. Veoma nadahnutu propovijed održao je doc. sc. Taras Barščevski, sin slavljenika o. Ivana koji je od svibnja 2017. godine zaposlen na ranom mjestu docenta na Katedri Svetog pisma Novog zavjeta Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Na kraju liturgije, slavljeniku, koji je većinu službe proveo upravo u slavonskobrodskoj župi a koju sada uspješno vodi mladi župnik o. Alek-

sandar Hmilj, prigodan govor i poklon, ikonu Presvete Bogorodice - posrebrjeni bakrorez u ime župne zajednice uručio je član Crkvenog odbora Nikola Zastrižni a cvijeće je predala Nastja Stičinski obučena u ukrajinsku narodnu nošnju. Poslije toga slavljenik je mirstvovao (blagoslovio svetim uljem), dijelio posvećeni kruh i prigodne sličice kao znak sjećanja na ovaj događaj. Nakon završetka liturgije, u predvorju crkve svi sudionici su se međusobno družili uz bogati i raznovrsni domjenak koji su priredili domaći župljani. O jubilarcu, zlatomisniku o. Ivanu Barščevskom puno više možete saznati u intervjuu koji je napravio autor

ovih redaka i koji je objavljen u nastavku. Na kraju treba istaknuti da je, unatoč raseljavanju pučanstva sa ovih prostora, pa tako i grkokatolika Ukrajinaca, ipak u nedjelju bilo lijepo biti dio proslave crkvenog goda i jubileja o Ivana Barščevskog kojemu želimo mnohaja i blahaja ljita, proslave u kojoj su, slaveći boga sudjelovali mnogi svećenici, redovnice, bogoslovi i vjernici iz susjednih župa i župa iz BiH i Vojvodine dokazujući da nas još ima i da smo ponosni na svoje podrijetlo i svoju Svetu crkvu koju su nam dali naši stari a mi ju trebamo sačuvati i predati mladim naraštajima.

Nikola Zastrižni

Intervju s jubilarcem, zlatomisnikom protojerejem-stavroforom, o. Ivanom Barščevskim (grkokatoličkim sibirskim župnikom i dekanom slavonskim) prigodom 50. godišnjice svećeničkog ređenja i 50 godina svećeničkog služenja

Poštovani dekane, oče Ivane, na početku našeg razgovora recite nešto o sebi, kada i gdje ste rođeni, kada ste pošli u školu, osnovnu, srednju i bogosloviju, kada ste se oženili?

Nastojati ću dati odgovor na svako pitanje. Odgovorno, iskreno, s povjerenjem i nadom da ću biti razumljiv i ispravno shvaćen.

Dakle: rođen sam 28. V. 1941. u Trnopolju, selu desetak kilometara udaljenom od Prijedora u Bosni. Svete sakramente:

krštenje, miropomazanje, ispovijed, pričeš, ženidbu, i svećeničko ređenje primio sam u našoj grkokatoličkoj crkvi, Župa Kozarac u Bosni.

U školu sam krenuo 1948. godine. Početak je mog školovanja bio malo neuobičajen. Roditelji su htjeli da idem zajedno sa dvije godine starijim bratom, ali me učiteljica nije htjela upisati jer je bilo starijih koji su imali prednost, a nastava se održavala u jednoj seoskoj kući (seoska je škola izgorjela u ratu). Išla su po dva razreda u

isto vrijeme. Brat je bio stariji i jači pa je pomagao roditeljima u radovima na zemlji i s konjima, a mene su slali u školu, umjesto brata, da čujem što će biti za zadaću kako bi ju brat mogao napisati. Trajalo je to mjesecima, a onda je učiteljica u Dnevnik, na zadnjoj stranici dopisala i mene i rekla da odsada moram redovito, svaki dan, dolaziti u školu. Eto, to je početak mog školovanja. Iduće godine preseljena je škola u Zadrugu dom. Tu sam, u svom rodnom selu Trnopolju i počeo i završio osnovnu

školu (četiri razreda). Onda sam krenuo u Prijedor u gimnaziju (osmoljetku). Nakon par mjeseci ranog ustajanja, putovanja vlakom (često i na stepenicama vlaka ili na krovu vagona), upisali su me u osmoljetku u Kozarcu. 4 kilometra do škole i 4 iz škole, ponajviše bosonog po cesti nasutoj tucanim kamenom. Tek pri kraju osmog razreda zabranili su nama, maturantima, dolaziti u školu bez obuće. Završio sam osmoljetku 1956., položio malu maturu, dobio za nagradu, kao najbolji đak knjigu "Bez povratka".

Još od 1952. godine, od prvog susreta sa našim vladikom Gabrijelom Bukatkom, koji mi je tada obećao da će me, ako budem dobro učio, primiti u sjemenište, ja sam svoju budućnost vidio u sjemeništu pa sam napisao molbu i podsjetio da sam ja svoje izvršio, a sada i on da ispuni obećanje i da me primi u sjemenište. Tek u rujnu te 1956. stigla je poruka od Vladike da me je upisao u Klasičnu gimnaziju u Pazinu. U atlasu sam našao Pazin i shvatio kamo me šalje. Do Zagreba sam putovao sa svojim dobrim župnikom o. Mihajlom Juristom, prenoćili smo u našem sjemeništu na Griču. Ujutro smo zajedno otišli na kolodvor, oprostili se, on me blagoslovio a ja mu ruku poljubio, i krenuo putničkim vlakom do Zidanog Mosta, presjeo u drugi vlak do Ljubljane, pa opet presjedanje, pa do Divače. Tu se slučajno našla grupa sjemeništaraca iz Like i Korduna, koji su se vraćali s odmora. Ušli smo u vlak za Pulu, izašli u Pazinu, a oni su već znali gdje je sjemenište. Stigli smo oko ponoći.

Upisujem prvi razred Klasične gimnazije, koja nosi naziv Interdijecesalna srednja škola (za spremanje svećenika). Tu sam završio dva razreda, a onda me vladika Bukatko upisao u Franjevačku klasičnu gimnaziju na Kapitolu u Zagrebu i smjestio u naše sjemenište na Gornjem Gradu. Maturirao sam 1960. Moje maturalno putovanje je bilo putovanje u Križevce s vladikom Bukatkom. Nosio sam mu kovčeg, a on mi platio kartu za vlak. U Križevcima sam zajedno s njim skupljao sijeno na biskupijском imanju. Iza ručka mi je svečano uručio klerički kolar, poklonio mi Časoslov i Večernju s Utrenjom i tako me primio u bogoslove.

Još kao maturant bio sam u Zagrebu u Katedrali na sahrani blaženog Alojzija Stepinca. Upisao sam se 1960. na Bogoslovni fakultet u Zagrebu. Odslušao i položio ispite za tri semestra, upisao četvrti, ali mi je prekinut studij pozivom u vojsku. Regrutirali su me na dvije godine u struci poljske pješadije. 25. ožujka 1962. obukao sam uniformu JNA, a skinuo je 25. prosinca 1963. s činom "vojnika" i ocjenom: "Primerno disciplinovan vojnika po svim pitanjima. Nastavu savladao vrlo dobro. Pohvaljivan tri puta." Ovaj period smatram "visokom životnom školom". Naučio sam živjeti s drugima, drugačijima, živjeti uz druge, a nikada ne izgubiti sebe, svoju vjeru i uvjerenje, svoj ponos, svoje ideale i svoj cilj.

o. Ivan Baršćevski

1964. god. nastavio sam studij. Početkom lipnja 1968. završio studij, diplomirao, krajem lipnja oženio se Jozefom Olenjuk, kod matičara u Kozarcu i u našoj crkvi. Iza nižih redova primio sam subdakoniat, pa đakoniat, a 15. rujna 1968. godine u grkokatoličkoj župnoj crkvi Presvete euharistije u Kozarcu na moju je glavu položio svoje ruke nadbiskup dr. Gabrijel Bukatko, taj čin popratilo molitvom posvećenja i zaredio me za svećenika Katoličke Crkve te stavio pod jurisdikciju križevačkog Vladike i njegovih nasljednika.

Gdje je bilo prvo mjesto Vašeg službovanja?

Na samom ređenju Vladika je obznanio da ću dobiti Župu Devetina jer dosadašnji župnik o. Ljubomir Ramač odlazi u Kanadu. Rekao mi je da strpljivo čekam dekret, služim sekundacije i učim od starijih sve što župnik mora znati. Bio sam poslušan i strpljivo čekao. Tek kad se moj župnik požalio ordinariju da sam mu smetnja, a devetinski dotadašnji župnik završio svoja oprastanja od župljana i župljanki, dobio sam dekret i preuzeo župu u Devetini. Premda je to mala, siromašna ali prostrana i teška župa, ja sam bio sretan i presretan. To je kao prva ljubav. Tu sam kao zaorao svoju prvu svećeničku brazdu na njivi Gospodnjoj. Bio sam ponosan što mi je povjerena upravo ta župa, s vjernicima koji vole svoju vjeru, dolaze redovito u crkvu, poštuju svećenika i čuvaju svoju ukrajinsku tradiciju.

U kojoj župi ste najduže službovali i koliko ste službi božjih-misa odslužili do sada?

Nakon pet godina svećeničke službe u Devetini, a moram spomenuti i to da su Hrvacani posebno dobar dio te župe, po vlastitom nahođenju i neuvjerljivim obrazloženjima ordinarij me premješta u Sibir.

Bio sam nespreman, nekako povrijeđen, uz to još i u lošem zdravstvenom stanju pa sam išao protestirati čak u Beograd, kod svog ordinarija (on je u to vrijeme bio i beogradski, rimokatolički nadbiskup). Kad sam mu izložio i pročitao svoje, on je ustao, zagrlio me i rekao: "Sine moj, razumijem te, ali ja nemam koga drugoga poslati u Sibir. Ti idi, poslušaj me i znaj da imaš mene." Ja sam poslušao, došao u Sibir u listopadu 1973. godine i ostao do danas, a to je 45 godina. I nije mi žao što sam poslušao!

Za proteklih 50 godina odslužio sam 20912 svetih liturgija, krstio stotine i stotine djece. Nekada je godišnje bilo po dvadesetak krštenja, petnaestak sprovoda i desetak vjenčanja.

Kako ocjenjujete svoj pedesetogodišnji rad? Jesu li se vremena promijenila ili ljudi?

Ne pokušavam niti ocjenjivati niti procjenjivati svoj rad, moje služenje u proteklih pedeset godina. Vremena su se promijenila, ali za mene to nije novost jer sam još u gimnaziji naučio staru latinsku posloviцу: "Tempora mutantur et nos mutamur in illos", što znači da se vremena mijenjaju, ali da se i mi u tim istim vremenima i s njima mijenjamo. Pjesnički i filozofski rečeno: na tom svijetu stalna je samo mijena.

Postoji li nešto što biste promijenili u svom životu da sada počinjete svoju službu?

Mnogo toga bih promijenio. U prvom redu bih nastavio mijenjati sebe, nabolje. Usavršavati sebe kako bi i moj rad, djelovanje i služenje bili bolji i savršeniji, djelotvorniji i korisniji. Nastavio bih više učiti od drugih i s manje kolebanja prihvaćati nove izazove, nove ponude i malo brže odlučivati i donositi rješenja. Nastojao bih do kraja, strpljivo slušati druge, a tek onda reagirati i iznijeti svoj stav i prosudbu. Uvijek sam žurio pomoći, čak prije nego čujem do kraja u čemu je problem.

Pored pastirskog, dušobrižničkog posla, Vi oče dekane imate i obitelj, suprugu i djecu. Vaš sin Taras je svećenik a kćerka Olja je također profesionalno vezana za crkvu?

Svaki čovjek u svom životu ima izvjesnu količinu obaveza i dužnosti, a pristupa im svojim osobnim stavovima i sposobnostima. Od svojih sklonosti, stavova i interesa se teško rastajemo, a sva je mudrost staviti sve na svoje mjesto. Moramo razlikovati dobro i zlo, bitno i nebitno, važno i nevažno. Trebamo postaviti vlastitu ljestvicu vrednota i prioriteta. A što je najvažnije, trebamo imati ispravno formiranu savjest i uvijek postupati po savjesti.

Vi spominjete obitelj. U kontekstu našeg razgovora to bi izgledalo kao govoriti o kućnoj radinosti, nešto kao osobnom hobiju. Eto, imam to i volim to! Za mene je moja obitelj bitna jezgra i vrednota, temelj - tu je sve isprepleteno, izmiješano. Kad funkcionira obitelj, onda je sve dobro, a

kad nešto zaškripi onda se i čuje i vidi. Zato sam taj "stroj" nastojao pomno njegovati kako se škripa ne bi čula. Supruga i ja već preko pedeset godina živimo zajedno i privikavamo se jedno na drugo. Mnogo toga smo već usavršili u našem braku a sada nam još preostaje specijalizacija utemeljena na Kristovoj naredbi o nošenju tereta. Trebamo biti svjesni da smo često teret drugome, ali i da je taj drugi ponekad teret nama. Sva je mudrost znati i htjeti nositi taj teret, pa uz nošenje tereta i život postaje podnošljiviji a suživot lijep i veseo. A djeca? Pa to su sada ozbiljni, odrasli ljudi! Najbolje društvo koje sam si mogao zamisliti i poželjeti. Sin, o. Taras je grkokatolički svećenik, neoženjen, doktor biblijskih nauka, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Kćerka Katerina radi u brodskoj bolnici kao laborantica. Najmlađa Olja je diplomirani teolog a specijalizirajući Crkveno pravo na postdiplomskom studiju u Rimu na Lateranskom sveučilištu stekla je magisterij. Sada radi na Crkvenom sudu u Zagrebu. Imam dojam da svi troje izvršavaju svoje obaveze i da su dobri. Prema meni uvijek, a za ostale - treba njih same pitati. U svećeničkom životu i radu meni je obitelj uvijek pomagala. Nikad mi nisu bili smetnja ili zapreka. Zato sam uvijek mogao na sebe preuzeti i druge obaveze koje su mi povjeravane. Tako sam, iza smrti derventskog župnika o. Ivana Levickog, mjesecima služio u Derventi, naizmjenice sa o. Nikolom Ovadom, kaniškim župnikom. Iza prerane smrti o. Nikole Ovada, kaniškog župnika, skoro cijelu godinu bio sam privremeni upravitelj kaniške Župe. Biskupi su me obdarivali i raznim obavezama i službama: dekan, vikar, konzultor, ispitivač, delegat, animator, član raznih biskupijskih vijeća, predavač, pomoćni duhovnik u Đakovu za ukrajinske bogoslove. U Rimu sam dva puta vodio duhovne vježbe (za sjemeništare i bogoslove); bio u pratnji našeg vladike Slavomira na ustoličenju ukrajinskog gkt. metropolite u Poljskoj; delegat na zasjedanju prvog Sabora ukrajinske Grkokatoličke crkve u Lavovu u Ukrajini. Propovijedao sam po našim i rimokatoličkim kirkajima i slavljima, od Zagreba do Zemuna. Još kao devertinski župnik upisao sam i završio postdiplomski studij na KBF. I još mnogo toga ali sve ni ne treba spominjati.

Osobno znam da volite knjige i to one u tiskanom obliku i da imate jednu od najbogatijih biblioteka među svećenicima a možda i među laicima. Meni osobno ste mnogo pomagali posuđivanjem knjiga a i svojevremeno u pripremi radio emisije "Ukrajinci u Hrvatskoj" na radio postaji Slavonski Brod.

Od kada sebe pamtim, ja sam kao u svakom srodstvu s knjigama. Svaku knjigu smatram kapitalom, darom, sredstvom nepohodnim za osobni rast i napredak, proširivanje svojih umnih i duhovnih horizonta. U knjigama je uskladištena mudrost (ponekad i ludost koju treba prepoznati) miliona onih koji su svojoj misao znali i

htjeli staviti na papir i ponuditi je drugima. Usređivalo me je to bogatstvo ljudskog uma imati u svojoj blizini i biti u mogućnosti koristiti se njime u svako doba dana ili noći. Toliko toga mi je uvijek na dohvat ruke. I nakupilo se toga knjiškog blaga. Uglavnom još uvijek pamtim porijeklo svake knjige. Prvo sam pokupio sve knjige u našoj obiteljskoj kući. Otac mi je napravio stalažicu a ja numerirao i složio svojih prvih 50 knjiga. A onda sam samo dodavao i doradivao stalaže. Okolina je znala za moju ljubav pa me je usređivala knjigama. Penjao sam se po tavanima, šupama i štagljevima svojih rođaka i uvijek nešto našao. Od starijih svećenika dobivao sam lijepi broj starih a korisnih knjiga. Neke darovatelje moram spomenuti: dr. o. Roman Miz, dr. o. Kiš Silvestar, o. Jurista, o. A. Biljak, rodbina o. Levickog poklonila mi je njegovu biblioteku, u našem sjemeništu pokupovao sam od rektora o. Pavkovića sve duplikate koje je prodavao. Dobio sam dosta knjiga od sestre pok. župnika Miljana. Najobilnije me je obdario pok. o. Petar Repčen. U Rimu sam od o. Miškiva dobio dva puna kovčega bazilijanskih izdanja. Iz Münhe na sam donio stotinjak ukrajinskih knjiga zapadnih izdavača. Iz Argentine mi je stric Stefan poslao dva paketa ukrajinskih knjiga. O. Makaj mi je dao dosta knjiga, o. Tarasenko mi ostavio dio svojih, iz Engleske sam donio pun ruksak. Ima toga još mnogo i mnogo, ali i ovoga je već dosta.

Bilo mi je drago kad sam mogao pomagati kod stvaranja emisije na ukrajinskom jeziku u Sl. Brodu. Sjećam se kako smo svečano proslavili 100-tu emisiju, prijatelj Fekete iz Zagreba i svi iz Radio Broda. Naš rad je bio volonterski.

Pored svećeničkog poziva našli ste vremena napisati i nekoliko knjiga o Ukrajincima sa ovih naših prostora.

Da, nešto sam napisao, nekoliko knjiga: "Sjećanja na o. Mihajla Juristu", "Susreti sa o. Dmitrom Stefanjukom", "Sjećanja o. Mihajla Kostjuka", "Stare šale, vicevi iz Galicije", "Putopis o. Kunickog "Nad Bosnom", "Sto godina gkt. župa: Sibinj, Slav. Brod, G. Andrijevič". Ima još ponešto u raznim izdanjima na temu doseljavanja Ukrajinaca u ove krajeve. Ima i ponešto sa pseudonimom, a ljubavnu liriku moje mladosti ne namjeravam ni tiskati, sad više nije aktualna. Imam par pozamašnih fascikala moje korespondencije koja će možda, nekada i nekome biti zanimljiva jer su to svjedočanstva baš tog vremena, pa možda se netko potruđi i objavi.

Pošto ste sada u zasluženoj mirovini, koje još obveze imate i kako izgleda Vaš radni dan?

Pošto ja još uvijek nisam u mirovini, ne mogu vam govoriti o umirovljeničkom danu. Mogu reći par riječi o svom radnom danu. Obično nakon buđenja slijedi kratka molitva, a nakon tuširanja priprema specifičnog doručka, dijabetičkog – s mnogo raznih elemenata biljnog porijekla što na kraju čini izvjesnu kašu razrijeđenu mli-

jekom i obogaćenu mirisima instant kave. Uz to još ide malo sira i raznih tableta. A prije tog slasnog doručka ide mjerenje šećera u krvi, pa propisana doza inzulina. Sve u svemu uživancija. Iza doručka čitam Jutrenju (ležeći je najzgodnije). A onda se obavezno hvatam nekog fizičkog posla. Najradije kosim, klasičnom kosom, sa klepanjem i oštrenjem, ili igram ulogu kakvog majstora, a razrađujem planove što bi sve trebalo napraviti oko vikendice ili u vrtu. Te planove zatim svedem na minimum, a onda ponekad radije odustanem pa odložim za neko bolje vrijeme. Supruga i ja ručamo uglavnom sami. Onda je odmor do tri sata, pa gablec, pa neko šepRTLjanje u kancelariji, ili u dvorištu. Predvečer služim sv. liturgiju u kućnoj kapeli, pa opet dijabetički tretman, večera, potom Večernja (ležeći). Pogledam malo TV program, čitam, pišem, telefoniram i koristim internet. Uglavnom, oko ponoći sam u krevetu. Nedjeljom služim sv. liturgiju u 11 sati. I to je, tako reći, sve.

Na kraju našeg razgovora zamolio bih Vas, oče dekan, da našim čitateljima, nakon ovih prvih pedeset godina, pošaljete poruku - kako živjeti, školovati se, ploviti kroz ovaj užurbani život pun obveza a naročito kako služiti danas svom narodu, vjernicima i naravno svojoj obitelji?

To što sada tražite od mene, ja sam radio svih proteklih pedeset godina. Moja poruka bi bila jednostavna. U prvom redu treba upoznati i prihvatiti samoga sebe, sa svim svojim dobrim i lošim osobinama, sa svim talentima i nedostacima, znati prepoznati što je za nas dobro, a što nije. Dobre osobine usavršavati, a loše ne prihvaćati i ne miriti se s njima nego ih se lišavati na sve moguće načine i svim sredstvima. Treba biti pošten i prema sebi i prema drugima. Uvijek istinoljubivi, nikada ne lagati. Svoje pogreške i propuste priznati, prihvatiti ali ih odmah ispravljati, štetu namiriti, pravednost uspostavljati.

Uvijek i u svemu dati mjesta Bogu u svom životu, radu i djelovanju. Ne umišljati da sve možemo sami. Uvijek biti svjesni da je On tu, da mu je stalo do nas, da nas voli i da nas želi usređivati, a ne kažnjavati.

Kroz školovanje treba izvršavati zadane zadatke i ispunjavati obveze: solidno, točno, uredno. Stečene navike u životu više vrijede od ponekih nagomilanih i nepotrebnih znanja. Proces učenja, pamćenja, pa čak i izvjesnog "bubanja" je usavršavanje umnog rada. Sve ima svoju svrhu i razloge. Profesor nam je u šali znao reći da glava ne služi samo za nošenje crnog šešira (bili smo bogoslovi i po gradu hodali sa crnim šeširima na glavi) nego mora obavljati i mnogo drugih funkcija.

Dragom Bogu sam zahvalan za sve! A želim i molim da me još kroz ovo preostalo vrijeme života čvrsto drži za ruku i na kraju povede k Sebi, kako bih tek onda uživao u svemu što je pripremio za sve nas, svoju djecu.

Nikola Zaštrižni

Predstavljanje knjige "Moj rod Elemi" Andrija Limića-Andrimira

Knjiga "Moj rod Elemi" I. i II. svezak, autora Andrija I. Limića-Andrimira i urednice Ane Limić Vojnorovyč predstavljena je u Zagrebu, u Društvu hrvatskih književnika, 12. listopada 2018. godine u okviru manifestacije Dani ukrajinske kulture u Zagrebu te 14. listopada u Društvu Poljičana "Sv. Jure" - Priko u Omišu.

U Zagrebu i Omišu knjigu su predstavili Maksim Limić, sin pokojnog autora i Slavko Burda, dok su o knjizi u Zagrebu govorili Miroslav Kirinčić, Đuro Vidmarović, Teodor Fricki i Franjo Gregorić, a u Omišu Đurđica Tičanović, Petar Rodić i Petar Listeš.

Prije toga, 7. listopada 2018. godine u Ukrajini, u Rivnom, u Institutu postdiplomskih studija bila je prva promocija knjige, a knjigu je predstavila Ana Limić Vojnorovyč.

Knjiga "Moj rod Elemi" - "Knjiga roda moga" je knjiga koja opisuje podrijetlo obitelji Limić. Autor knjige je pokojni poznati ukrajinski doktor medicine Andrij Ivanović Limić, a urednica je ukrajinska spisateljica, pjesnikinja Ana Vojnorovyč - Limić. Knjiga je tiskana u Rivnom 2018. godine, u jednom od većih gradova Volinjske oblasti. Rivno je grad u kojem je živio i radio pokojni Andrija Limić sve do svoje iznenadne i tragične smrti. Knjiga je napisana u dva toma s preko tri tisuće stranica. Prvi svezak sadrži 1700, a drugi 1300 stranica zajedno s fotografijama, ilustracijama, dokumentima. Knjiga je vrijedan kulturni i znanstveni projekt u kojem su sabrane genealoške spoznaje o pet tisućitom ukrajinsko-hrvatskom rodu Limić. U knjizi se nalaze publicistički članci ukrajinskih i hrvatskih novinara, znanstvenika, umjetnika, posvećenih rodu Limića u razdoblju od 2000. do 2016. godine.

Pri pisanju knjige i istraživanju povijesti roda Limić, autoru su pomogle mnogobrojne institucije više europskih zemalja. Autor je s njihovim znanstvenicima i povjesničarima uspostavio stalnu

savjetodavnu suradnju. Tako je surađivao s Institutom povijesti Nacionalne akademije znanosti Ukrajine, Nacionalnog sveučilišta Taras Ševčenko u Kijevu, Nacionalnim sveučilištem Kijevo-Mohiljanska akademija, Slavističkim sveučilištem u Kijevu, Institutom povijesti Jagielonskoga sveučilišta u Krakovu, Sveučilištem u Zagrebu i drugim institucijama. Posebnu blisku suradnju uspostavio je s Fakultetom povijesti Nacionalnog sveučilišta Ivan Franko u Ljvivu te s Nacionalnim sveučilištem u Užgorodu.

Knjiga je jedno od prvih monumentalnih izdanja koja temeljito i sveobuhvatno osvjetljuje povijesna događanja te jezično-znanstvene i kulturne aspekte u stvaranju glavnog prezimena roda s posebnim osvrtom i osmišljavanjem na njegovo značenje. Osnovna ideja ove knjige nosi geslo "Od obitelji do roda, od roda do nacije".

"Moj rod Elemi" je rodoslovna, fundamentalna i enciklopedijska knjiga. Ujedno i publicističko monografsko izdanje koje u jednom svom dijelu ima i nešto znanstvenoga. Autor je vrsni poznavatelj povijesti i genealogije svoga roda. U svakom slučaju on je osoba koja je otkrila obiteljski kod i najavila epohu Limića. U knjizi se nagovještava proročanstvo za duhovno uskrsnuće roda, svjesno njegovo odredište i pronađena tajna. Hrvatski kralj Miroslav kršten je kao Elem, a njegov djed je bio hrvatski kralj Krešimir. Kada su se izrodili nasljednici Elema po ocu su bili Elemići, odnosno Lemići ili Limići. U Srijanima nedaleko Splita, pored istočne stijene katoličke crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije, u kamenom sarkofagu pokopan je njihov predač Elem. U to doba privilegirani su plemići, didići i vlastela. Didići su nasljedno dvorjani do kojih su pripadali nasljednici triju sinova hrvatskoga kralja Miroslava: Elemići, Krešimirovići i Trpimirovići.

Knjiga je posvećena Elemu - prvom pretku roda i 1000.-oj obljetnici od osnivanja Poljičke kneževine dalmatinske Hrvatske. O rodoslovu Elema i ukrajinskoj

grani napisano je tisuću stranica. Rodbinsko drvo počinje od kraljevske dinastije i sadržava opširne spoznaje za sve suvremene obitelji. U knjizi se navodi preko stotinu prezimena, krvnih sljednika iz njegova razgranatoga roda, njihovi djedovi, pradjedovi, svi nose prezime Limić.

Posebno mjesto u knjizi pripada pokojnima. Tragova grobova mnogih predaka više nema, ali je autor našao njihova imena u arhivskim dokumentima. Sjećanje na njih je sada zauvijek sačuvano u knjizi, reklo bi se, u rodbinskom memorijalu.

Glavni urednik: Anna Vojnorovyč-Limić, karte, sheme, tablice, dizajn: Seregej Los, dizajn: Vitalij Vlasjuk, fotografije: Ana Limić, Dmitro Šackij, Leonid Guzva, Petar Podolec, prijevod: Svitlana Siromaha Čokalić, Aleksandar Barić i Davor Lagudza, korektura: Olena Červinko, Ana Limić-Vojnorovyč.

O autoru:

Andrij Ivanović Limić rođen je 18. studenog 1951. godine u mjestu Dugi Most, Krasnojarski kraj u Rusiji. Pokojni otac Ivan je iz Viničke oblasti i mati Dominika iz Černjivecke. Bili su politički osuđenici, optuženi i prognani u Sibir. Iz istih razloga Andrij Limić je rođen u progonstvu gdje je uspio rehabilitirati i osloboditi oca i majku te se nakon manjih padova i uspona u političkoj i strukovnoj karijeri seli iz Rusije u Ukrajinu. Roditelji su u Ukrajini povratili svoj ugled, a ondje su danas i pokopani. Otac je za života bio dobar liječnik i stručnjak, kao i njegova dva brata te kćerka Snježana.

Andrij je završio Fakultet medicine na Krasnojarskom sveučilištu. Kao stručnjak radio je u raznim medicinskim ustanovama i zakladama u Rusiji i Ukrajini. U Ukrajinu je doselio krajem 1982. godine. Bio je uspješan liječnik, refleksoterapeut. Pored toga, u Ukrajini je okupio svoj rod, osnovao organizaciju Fond roda Limić i postao njezinim predvodnikom. Inicijator je i utemeljitelj uspješne višegodišnje suradnje Hrvatsko-ukrajinskog društva te Društva Poljičana s organizacijom ukrajinskih Limića. U razdoblju od 2007. do 2016. godine u Ukrajini i Hrvatskoj organizirao je preko dvadeset susreta, razgovora, manifestacija hrvatskih društveno-političkih, kulturnih i znanstvenih djelatnika s ukrajinskim Limićima, njihovom krovnom organizacijom Fond roda Limić te s mnogobrojnim drugim predstavnicima javnog i društveno-političkog života Ukrajine.

Prvi susret 6. svibnja 2007. godine dogodio se u Ljvivu gdje je hrvatska delegacija Saveza Rusina i Ukrajinaca RH sudjelovala na IV. kongresu Svjetske federacije ukrajinskih lemkivskih organizacija. Na Kongresu je sudjelovao kao delegat iz Ukrajine i pokojni Andrij Limić sa sinom

Maksimom. Na prvom susretu i dogovoru u Ljvivu obvezu za uspostavu suradnje i pomoći oko njihova dolaska preuzima u ime Hrvatsko-ukrajinskog društva potpredsjednik Teodor Fricki, a s njim su još bili Slavko Burda, Mirko Fedak i Đuro Biki. Ta suradnja traje i danas. Ova suradnja trajala za vrijeme mandata pet predsjednika Hrvatsko-ukrajinskog društva, počevši od gospodina Ivice Trnko-pa, Franje Gregorića, Božidara Markuša, Stjepana Mesića i danas gospodina Đure Vidmarovića.

Prvi dolazak Limića sa sinom Maksimom u Hrvatsku dogodio se 28. rujna 2009. godine, kada je uspostavljena prva suradnja s Poljicama i Poljičanima. U suradnju se tada uključuje splitsko-dalmatinski župan Ante Sanader, a u ime Društva Poljičana veliki knez Petar Rodić, mali knez Luka Marić Bane i povjesničar Poljica Petar Listeš.

Međunarodni susret Roda Limić u Hrvatskoj održan je u Splitu, Podstrani, u mjestima Poljica, Srijane, Gate. Sudjelovalo je oko 300 delegata iz Ukrajine, Hrvatske, Kanade, USA, Poljske, Bjelorusije, Rusije i Kazakstana. Susret je trajao tri dana, a pokrovitelj susreta je bio predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić. Organizaciju je preuzelo Društvo Poljičana na čelu s velikim knezom Petrom Rodićem. Susret u Splitu i Poljicama nazvan je Danom duhovnog uskrsnuća Roda Limić, a Andrija Limića su prozvali Mojsijem svoga roda te naznačili povratak Limića u Hrvatsku.

Nakon toga delegacija iz Hrvatske je boravila u Ukrajini i susrela se s ukrajinskim Rodom Limića koji su organizirali bogati program, a delegacija je posjetila Kijev, Rivne i Odesu.

Prilikom druge posjete hrvatske delegacije u Ukrajini održavao se i Drugi kongres Bojka na kojem aktivno sudjeluju, a u

knjizi utisaka Kulturno-arheološkog centra Peresopnjica (domovina prve ukrajinske knjige "Pereposniscjke evandjelje" na kojem svom narodu prisežu predsjednici Ukrajine), pozvano je državno sveučilište "Ostroška akademija" na suradnju sa Zagrebačkim sveučilištem. Tom prigodom hrvatska delegacija je posjetila spomenik Tomislava Alekse Dundića u Rivnom i položila cvijeće. Kasnije će se izroditi novi projekt s ciljem prijenosa praha ovog legendarnog Poljičana i Imočana, sudionika Oktobarske revolucije iz Ukrajine u Hrvatsku, u njegovo rodno selo u Poljicama.

Svi dolasci Andrimira Limića u Hrvatsku pokreću nove aktivnosti, posebno u Poljicama, Srijanima i Trnbusima. Pokrenut je veliki projekt izgradnje i otvaranja Muzeja povijesti Roda Limić u mjestu Trnbusi, pet kilometara od Srijana, gdje se kod crkve Uznesenja Gospe nalazi kameni sarkofag prvoga pretka Elema. Pored toga, značajno je upoznavanje i naselja Lemić Brdo koje je u XVI. stoljeću bilo mjesto odakle su plemići Lemići herojski branili njihov kraj od turskih osvajača na granici Senj-Karlovac. Drugo Lemić Brdo se nalazi nedaleko od Kamenskog u kojem je Pavlinski samostan osnovan u XV. stoljeću. Osnovali su ga redovnici koji su došli iz Krakova te je za pretpostaviti da su ti redovnici u zadnjem kvartalu XVIII. stoljeća usmjeravali obitelji Limića na preseljenje u Galiciju. Uspostavljena je suradnja između pavlinskih samostana Krakova i Kamenskog. Na mnogim nadgrobim spomencima groblja sela Lemić Brdo i naselja Kamensko uklesana su prezimena, Lemić i Limić. U ukrajinskom karpatskom selu Likot na rijeci Sjan postavljen je spomen znak "Korijen roda Limić". Tu se pronalazi početak ukrajinskih potomaka iz hrvatskog sela Lemić Brdo. U knjizi se govori i o dolasku Hrvata iz

Zakarpatja u Dalmaciju, o Bijelim Hrvatima, obrađena je i tema o Stiljskom, prijestolnici jednog od knezova Bijele Hrvatske. Na početku XX. stoljeća za vrijeme Prvog svjetskog rata, Limići iz Hrvatske i Bosne, te ukrajinski (galicijski) Limići, ratovali su na strani Austro-Ugarske, a ukrajinski podiljski Limići na strani Ruske imperije. Liniju fronte presijecala je rječica Sjan blizu bivšeg sela Likot.

Vrijedna spomena je i svjetska akcija obilježavanja 200. obljetnice ukrajinskog pisca Tarasa Ševčenka. Andrija Limić i poznati ukrajinski kipar Petro Podolac, poklonili su i iz Ukrajine dopremili u Zagreb 6. listopada 2014. godine prvu bistu Tarasa Ševčenka, visoku 1.25 metara, odlicenu u gipsu. Bistu su poklonili ukrajinskoj dijaspori u Hrvatskoj i ona se danas nalazi u prostorijama "Kobzara".

Bilo je i mnogih drugih vrijednih akcija koje je Andrija Limić proveo, tada već kršten kao knez Andrimir, zajedno sa svojim suradnicima u 2015. i 2016. godini. Posebno bih istaknuo opremanja s dokumentima i eksponatima Muzeja roda Limić u Trnbusima.

Zadnji put smo se vidjeli u Zagrebu tijekom lipnja 2016. godine. Obavljali smo neke poslove na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i drugim institucijama te sređivali dokumentaciju oko preseljenja posmrtnog praha Alekse Dundića iz Ukrajine u Hrvatsku.

Te 2016. godine, mjesec dana nakon povratka Andrija u Ukrajinu, nazvao me gospodin Teodor Fricki i obavijestio me o tragičnom ubojstvu kneza Andrimira Andrija Ivanovića Limića. Bilo je to 23. srpnja 2016. godine. Ubio ga je pacijent u liječničkoj ordinaciji.

Pogreb pokojnog Andrija bio je 26. srpnja 2016. godine na groblju u Rivnom. Na ispraćaju se okupila rodbina i veliki broj ukrajinskih Limića te mnoštvo naroda. Oprostili su se od poznatog i uglednog stručnjaka i liječnika, predsjednika i osnivača organizacije Roda Limića, pisca i autora ove knjige "Moj rod Elemići" - "Knjiga roda moga".

Urnu s prahom Glave Roda Limića kneza Andrimira sin Maksim i kćer Snježana su 18. kolovoza 2016. godine prenijeli iz Ukrajine u Hrvatsku, u Poljice, i položili u njegov grob koji se nalazi odmah pored Muzeja povijesti Roda Limića u selu Trnbusi. Na tom mjestu je već izgrađen spomenik i stoji bista kneza Andrimira roda Limića, Mojsija povratka svoga roda iz Ukrajine u Hrvatsku - Iz doma k domu - simboličkog povratka ukrajinskih Limića u Hrvatsku ...

Neka je hvala i vječna slava Andriju Ivanoviću Limiću, vrhunskom i poznatom liječniku i stručnjaku, istraživaču, povjesničaru i piscu monografije roda svoga, knezu Andrimiru.

Slavko Burda

U Slavonskom Brodu održana XVII. ukrajinska smotra dječjeg stvaralaštva

● Vlado Karešin, predsjednik UKPD "Ukrajina" - Slavonski Brod

● Voditeljica programa Josipa Hmilevska

Pod pokroviteljstvom Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, uz potporu Brodsko-posavske županije i Grada Slavanskoga Broda, a u organizaciji Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske i Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Ukrajina" iz

Sve sudionike Smotre i posjetitelje srdačno je pozdravio predsjednik UKPD "Ukrajina" Vlado Karešin.

Najmlađi članovi UKPD "Ukrajina", dječja folklorna sekcija, otvorili su Smotru dobro uvježbanim i veselim pleso-

Slavonskog Broda, u Slavonskom Brodu je održana tradicionalna XVII. ukrajinska smotra dječjeg stvaralaštva.

Smotra je održana 28. listopada 2018. godine u Svečanoj dvorani "Bukovlje".

vima "Kolomejka" i "Perlina Ukrajine", pod vodstvom koreografa Ivice Kševija. Članovi UKPD "Andrij Pelih" iz Šumeca predstavili su se gledateljima pjesmom "Rosprjahajte hlopci konji". Gosti iz Jakšića, članovi Matice Slovačke "Kukučin Kuntarić" izveli su plesove "Pod Oblač-

kom" i "Šum sep". UKPD "Lesja Ukrajinka" iz Osijeka predstavljao je Leon Sopka ukrajinskom narodnom pjesmom "Oj na hori dva dube". Dječja skupina "Sonečko" UKPD "Ivan Franko" Vukovar, predstavila se recitacijom "O materinskom jeziku", te pjesmom "Sonjačni vinočok". Predstavnica UKPD "Taras Ševčenko" iz Kaniže, Tea Krasnopjurka otpjevala je ukrajinsku narodnu pjesmu "Porizala palčik". Članovi HKUU "Trenk" iz Nove Gradiške predstavili su se izvedbom "Dječje igre, pjesme i plesovi Slavonije". UKPD "Karpati" iz Lipovljana, izveli su veseli ples "Kazačok". Mađarsko Kulturno-umjetničko društvo "Petoši Šandor" iz Laslova predstavila su djeca iz dvije skupine: mlađa skupina izvela je ples "Dunantuli" a srednja skupina je izvela ples "Kaločaji". Članovi Ukrajinske zajednice iz Zagreba izveli su pjesme "Oj u haju pre Dunaju" i "Teče voda kalamutna". Baletna skupina iz Slavanskog Broda "Brodski leptirići" izvela je indijski ples "Džima-Džimi". KUD "Ivan Senjug" iz Kule predstavio se sa dvije pjesme i dvije koreografije "Korovočka" i "Bukovinski tanec".

Dječje vesele izvedbe protkane ozbiljnošću i smijehom, bile su burno nagrađene aplauzima mnogobrojne brodske publike.

Program je uspješno vodila članica UKPD "Ukrajina" gospođa Josipa Hmilevska.

U sklopu programa Smotre, priređena je i izložba slika najmlađih članova likovne sekcije UKPD "Ukrajina".

Vesela atmosfera nastavljena je i nakon programa, kroz igru balonima, ples i pjesmu te druženje svih sudionika Smotre.

Jasna Bek

Ukrajinski baletani u Splitu našli dom i ljubav

Soliste Evu Karpilovsku i Ivana Boika osvojili su more i Dalmatinci

Balerina, odnosno baletan, prema najnovijim istraživanjima, jedno od zanimanja kojih u Hrvatskoj nedostaje pa su nacionalne kazališne kuće "prisiljene" ansamble puniti inozemnim plesačima. Balet HNK Split ima impresivan broj plesača sa stranom putovnicom koji su se toliko zaljubili u "najlipši grad na svitu" da im ni u snu ne pada na pamet promijeniti sredinu.

Izdanci klasične baletne škole Ukrajinci Eva Karpilovska i Ivan Boiko, solisti splitskog Baleta, skromni i samozatajni u tolikoj mjeri da iz njihovih usta doslovce treba čupati riječi, na ovogodišnjem međunarodnom baletnom natjecanju koje nosi naziv baletne dive Mije Čorak Slavonske, u Zagrebu, u oštroj konkurenciji ovjenčani su nagradama u kategoriji seniora, srebrom i broncom. Dovoljan povod da povedemo razgovor, uz neizbježno pitanje kako su uopće došli u Split. Solistica Eva Karpilovska, koja već osam godina živi u gradu podno Marjana, u Kijevu je završila klasični balet i plesala u tamošnjem kazalištu. Poznavala je Vladimira Šuvalova, baletnog pedagoga koji se odavno skrasio u Splitu i pozvao ju je da dođe.

- Almira Osmanović zaveljela me, a Dinko Bogdanić izvukao iz ansambla. Oboma dugujem veliku zahvalnost što sam članica Baleta HNK Split. Zahvalna sam što radim u Splitu, što imam mogućnost razvijati se kao umjetnica. Prije dvije godine proživljavala sam blagi emocionalni pad, izgubila sam vjeru u sebe što, na sreću, gotovo nitko nije ni primijetio. No, to sam duboko osjećala u sebi. Od prošle sezone počela sam se "vraćati" u normalu, a ovo natjecanje dokazalo mi je da ipak vrijedim. Upravo me ta situacija naučila da je, kad imaš

uspone i padove u životu, a naročito u karijeri, važno ostati jak. Treba se maknuti od ljudi koji emitiraju negativnu energiju i ama baš nikad ne izgubiti samopouzdanje – otkriva nam Eva. Solist Ivan Boiko u Splitu je upola manje od svoje kolegice i zemljakinje, kaže "samo" četiri godine, ali dovoljno da ne razmišlja ni o kakvom preseljenju. Boiko, kojeg je splitska publika vrlo brzo uočila i zaveljela kako zbog njegove figure tako i zbog dobre tehnike, rođen je u Odesi i nitko se iz njegove obitelji nije bavio plesom. S pet godina krenuo je na folklor i otad, a sada mu je 29 godina, ples je njegov život. Igrao je u Odesi, Kijevu, pola godine u Makedoniji i vidio oglas da splitsko kazalište traži plesače. Došao je na audiciju, pokazao svoje vještine i ostao. Solist Ivan Boiko u Splitu je upola manje od svoje kolegice i zemljakinje, kaže "samo" četiri godine, ali dovoljno da ne razmišlja ni o kakvom preseljenju. Boiko, kojeg je splitska publika vrlo brzo uočila i zaveljela kako zbog njegove figure tako i zbog dobre tehnike, rođen je u Odesi i nitko se iz njegove obitelji nije bavio plesom. S pet godina krenuo je na folklor i otad, a sada mu je 29 godina, ples je njegov život. Igrao je u Odesi, Kijevu, pola godine u Makedoniji i vidio oglas da splitsko kazalište traži plesače. Došao je na audiciju, pokazao svoje vještine i ostao.

- Uspjeh zahvaljujem bezgraničnoj ljubavi prema plesu i urođenom daru. Volim to što radim, valjda i to utječe na rezultate – kaže Boiko. Split obožava ponajprije zbog mora. I njegova Odesa je, naglašava, na moru, i to je valjda "ono nešto" što ga drži. - More je život, a život mi je i sin koji je upravo krenuo u prvi razred. Pravi je Dalmatinac, govori splitski, ide u produženi boravak - simpatično će

Ivan. - Ostat ću živjeti u Splitu, ovdje mi je super, i hrana mi se sviđa - poručuje solist koji je igrao u gotovo svim predstavama ovdašnjeg baleta. Na pitanje što više vole, klasični ili moderni balet, Eva i Ivan odgovaraju da su klasični učili u školi, a moderni su prihvatili. Na Međunarodnom baletnom natjecanju pohvalili su ih kao složan par koji dobro zajedno funkcionira.

- Ja tamo zapravo nisam otišla na natjecanje. Otišla sam nastupiti, što je puno bolje. I publika i kolege to su prepoznali - kaže vatrena Eva svjesna da je sada u "najboljim godinama" u kojima kao balerina može najviše dati. Igrala je brojne uloge, a najdraže su joj Quitri u Don Quijoteu i Lisa u Vragolastoj djevojci. Plesala je i u Giselle, Romeu i Juliji, Evgeniju Onjeginu... Na sceni komuniciramo očima – Volim dramatične uloge, veselim se ovosezonskoj premijeri Copelije - kaže. Profesionalno je u ovom poslu 16 godina, jako je veseli što sve više putuju pa može vidjeti i što drugi rade. I uspoređivati. Zahvaljuje Vladimiru Šuvalovu, baletnom pedagogu koji ih je pripremao za natjecanje, ali i svojem dečku koji joj je velika potpora.

- Obožavam Split i svojeg dečka koji je poslom sasvim izvan baleta i kazališta, ali uvijek je uz mene. Obožavam ovo što radim, ova me nagrada "digla", ovo mi je prvo natjecanje s partnerom. Volim plesati s Ivanom, uživam na pozornici, imamo odličnu komunikaciju očima. Nemam previše slobodnog vremena, a hobi mi je čitanje i plivanje. Predivno mi je u Splitu - na kraju će Eva, a Ivan, kao pravi džentlmen ne samo na daskama, nego i u životu, samo je potvrdno kimnuo glavom.

Večernji list, 11. listopada 2018.

Родова Біблія Андрія Лимича

Книга-літопис родоходу Лимичів являє собою цінну лінгвістичну, археологічну, архівну й історичну пам'ятку. Два томи книги – усього три тисячі сторінок, вагою п'ять кілограмів, якими “можна вбити як фізично, так і психологічно”, побачили світ 23 липня 2018 року, саме на другу річницю загибелі Людини з великої літери. Працюючи над дослідженням свого роду з 30-річного віку, Андрій Лимич справедливо називав себе родознавцем, адже віднайшов 5000 рідних в Україні і понад 500 людей на прізвище Limić – в Республіці Хорватія.

Згодом з'ясувалися, що й у інших балканських країнах живуть люди на це прізвище, котрі, за легендою 944 р. в Далматинській Хорватії – Полиці, пішли від одного спільного предка - Елема - сина хорватського короля Мирослава. Це підтверджує Статут Полицького князівства, який є як у Хорватії, Німеччині, так і в Україні.

Перший том книги з дня у день упорядковувався, вичитувався і готувався мною до друку півтора року після несподівано жорстокої загибелі чоловіка – дослідника, історика, мовознавця й насамперед лікаря Андрія Лимича. Усвідомлюючи важливість родової справи (й обіцянку його світлій душі завершити книгу), мені довелося працювати над нею у глибокій депресії: “Чому життя із широкою любов'ю, віддане і присвячене людям, завершується нелюдським образом, потопаючи в крові?!”

Із десяти розділів першого тому книги - половину: п'ятий, сьомий, восьмий, дев'ятий і майже увесь шостий - “Родовий шлях Андрія Лимича” я писала плачучи, ця робота давався мені дуже нелегко і виснажувала нещадно. Безмежно великий обсяг матеріалу у чорнових варіантах спонукав мене формувати основні думки автора і виявляти найголовніше з родо-

відної праці історичної і філософської частини книги. Кілька місяців пішло лише на вибір фотографій до розділів, зокрема - “Словник означень і подій”, “Персоналії”, та й для того, аби візуально показати організовані Головою Роду чотири Родинні з'їзди і десять Родинних рад, які збиралися ним в усіх куточках України та в Хорватії.

Другий том книги містить понад 1000 реєстрів сімей і є першим в українській генеалогічній галузі зібранням такого масштабу. До того ж – із відповідним ілюстративним текстом – схемами до кожної гілки родоходу, підтвердженими архівними документами. Окрему прадавню гілку становить автохтонна - із провінції Полиця Далматинської Хорватії.

Уся родовідна книга - дослідницька, родієва і генеалогічна складена літописцем, Головою Роду князем Андри-миром на підставі безперестанних пошуків протягом майже 20-ти років. Кожного члена свого роду автор записував методом опитування, або спілкуючись особисто. Сотні разів він працював в архівах України і зарубіжжя. У результаті його монументальна, архаїчна, народно-етимологічна праця поєднала й об'єднала в собі весь відтворений ним одним родовий простір. “Рід - це мій Бог, мій захист і надія!”, - наче молитву, повторював автор, розчинившись у цій праці, ніби Сонце в повітрі. Ця книга є результатом багатьох поїздок регіонами України, спілкування і знайомств із новими й новими членами роду, докладним і скрупульозним складанням родовідних гілок, нескінченним пошуком рідних спочатку відомих на прізвище Лимич, а згодом – тих, хто носить інші прізвища через заміжжя по жіночій лінії. Таким чином, кожна родина у якомусь коліні обов'язково має своє титульне прізвище – Лимич (Limić).

Книга охоплює тисячолітній період поколінь роду, окрім титульного прізвища Лимич, нараховує понад 100 інших прізвищ. Тому і назва “Ми - Рід Елеми” є об'єднувальною для всіх, незалежно від того, яке прізвище нині має людина, включена до реєстру.

Відомості, подані в книзі, збиралися, починаючи з 1995 року, і станом на 2000 рік були відомі 300 дорослих Лимичів, котрі й приїхали на Перший собор роду у Рівне. Списки уточнювали не один раз, остаточно - в 2007 і 2008 роках.

Цілеспрямована і щоденна робота зі своїм родом почалася зі створення в Україні першої громадської родинної організації “Всеукраїнський фонд

роду Лимич” (2000р.). Працюючи над другим томом книги (спочатку він планувався першим), ставилася серйозна мета – не загубити нікого з рідних, зафіксувати реєстри сімей і допомогти кожному знайти один одного у разі потреби. А всім - переконатися в тому, що й насправді існує такий великий рід, тому майбутні покоління зможуть скористатися зібраним неоцінним матеріалом – скарбом для своїх сімей і майбутнього природного і духовного розвитку роду.

Особливе місце в книзі належить і давно померлим предкам, їхні імена знайдено в архівних документах і також зафіксовані на стовбурових гілках. Саме вони є зачинателями, кореневою основою роду. Широта і глибина охоплення книгою родовідного дерева показує його багатство, велич і неосязність із переліком предків, починаючи з Х століття.

За своїм змістом двотомник нагадує енциклопедію роду і не схожа на подібні родовідні видання. Лише тут є авторські відкриття і новації, яких не має жодна інша книга такого плану в Україні. Передусім це стосується етимології прізвища Лимич, якою автор займався дуже скрупульозно і навіть загадково.

Крім своєї основної роботи лікаря-рефлексотерапевта та активної організаційної діяльності по фонду Андрій Іванович, як уже згадувалося, займався збиранням матеріалів та пошуком рідних – їздив в основному по львівських, вінницьких і рівненських селах, містах, розпитував, записував, одразу ж складав схеми на кожному родину, з'єднував їх із предками, які в основному жили у XVIII столітті в Надсянні – українській прабатьківщині. Саме про велику патріархальну родину Лимичів у цій місцині писав відомий український письменник Іван Франко.

Другий, більш повний етап роботи з генеалогії вінницьких Лимичів здійснювався у 2001-2004 роках (Крижопіль, Гарячківка, Городківка). Заодно у цей період тривала робота у Кам'янець-Подільському державному архіві. У 2001-2002 роках вкотре уточнювали й генеалогічні відомості львівських Лимичів (Червоноград, Городецький і Сокальський райони). У жовтні 2002 року – тиждень у Київському державному історичному архіві. Того ж року влітку зв'язалися реєстри рівненських Лимичів, насильно переселених із Надсяння у 50-х роках ХХ століття. У вересні - жовтні 2002 року – Івано-Франківська область.

Грудень 2004 року подарував Андрію Івановичу щасливу й несподівану новину, а швидше – нагороду за титанічну генеалогічну працю. Із Німеччини надійшло повідомлення, що рід Лимичів – королівський. Книга Б.Д. Грекова “Полиця” (1951р.) з “Полицьким Статутом” підтверджує цей факт. А ще – “Полицький Статут” (Polički Statut, 944 р., виданий у 1988 р. в м. Спліт).

У 2006 році щоденно друкувалися реєстри і схеми гілок Карпатської гілки роду. У серпні Андрій Лимич поставив собі діагноз: “Генеалогія”. У грудні розпочалася скрупульозна робота над Подільською гілкою роду. Отже, 2007 та 2008 роки автор присвятив написанню розділу “Родовід Елеми. Українські гілки”, а, починаючи з 2007 р., додатково - розділам: “Мій великий рід. Географічний ключ”, “Я і моя родина. Родовідний ключ”, які у другому тому книги займають свої чільні місця.

У квітні 2008 року кожний член роду віком від 14 років отримав особливий лист від Глави Роду “Історичне послання” з повідомленням про королівський рід і позначенням на його полі генеалогічної гілки від першого пращура! До речі, за час діяльності “Фонду роду Лимич” 500 родин рідних отримали близько 20 Родинних листів з інформацією про свій рід, і лише основні з них надруковані в цій книзі трьома мовами.

2009 рік завершив пошук відомостей, окрім як архівних матеріалів із Польщі. А в Україні збір матеріалу для книги здійснювався за допомогою багатьох старожиливі роду, лише варто пригадати таких, як Микола Лимич (с. Переможне), Степан Коростинський (м. Червоноград), Марія Лимич (с. Себечів), Григорій Лимич (с. Гарячківка), інші.

20 січня 2010 року до видавництва “Волинські обереги” (м. Рівне, директор Віталій Власюк) надійшли перші матеріали для верстки другого тому “Генеалогія”. Чималий архівний матеріал навіть сьогодні становить неабияку родинну цінність, не кажучи, яким скарбом він стане через 100 і більше років. Що ж стосується користування історичними джерелами, то в книзі у розділі “Архів роду” достатньо повно подані ксерокопії архівних документів.

Кожний, хто візьме до рук Родову книгу, матиме можливість дописати зміни у своїй родині і передавати її від одного покоління до іншого. Князь Андримир мріяв про це, називаючи свій надзвичайний фоліант Родовою Біблією!

Іноді запитують, яким чином Андрій Лимич став князем? Пояснюється це просто – в Хорватії існує Полицьке товариство “Святого Юра”-Прико, в якому є кілька князів, і цей титул передається не за спадковістю, а за соціальним статусом. Андрію Лимичу він був наданий цим товариством за заслуги перед Хорватією у здійсненні великої роботи щодо відкриття історії Хорватії та поважного родоводу Лимичів. Українські ж Лимичі (300 чоловік) у 2008 року, під час проведення в Хорватії Міжнародної українсько-хорватської зустрічі та III Собору роду Лимич отримали посвідчення цього ж товариства “Святого Юра”-Прико, ставши його членами.

7 жовтня у Рівному, в Інституті післядипломної освіти, пройшла перша презентація книги “Ми - Рід Елеми”, де, до речі, не раз відбувалися засідання членів Великої ради Роду. І цього разу приїхало з усієї України понад 30 рідних людей із майже усіх областей України. Під час презентації двотомника упорядник і редактор книги

Анна Лимич (Войнарович) докладно розповіла присутнім про задум книги її чоловіком і про втілення його у життя. А ще - про важливість і значущість видання для українсько-хорватського єднання двох дружніх країн.

Варто підкреслити, що основні тексти книга містить українською і хорватською мовами, тому й для хорватів вона викликала чималий інтерес. Велика частина сторінок першого тому присвячена Хорватії і людям, котрі щиро допомагали Андрію Лимичу в його родових справах, починаючи з экс-Президента Хорватії Степана Месича, колишнього депутата Сабору, урядовця Теодора Фріцкі.

Що ж сказати тепер? Андрій Іванович завжди був і залишиться основною персоною в сучасному і майбутньому роді Лимичів – він його увічнив! Він був організатором і виконавцем усіх заходів, зустрічей і поїздок, він був душею і серцем великого роду. Два роки у нас немає цієї енергійної і сильної духом людини. Цю втрату прийняти неможливо ні серцем, ні душею. Він любив кожного, його любов, як зауважив Маркіян Лубківський, об'єднала дві дружні країни - Україну і Хорватію.

12 жовтня син Андрія Івановича - Максим Лимич презентував Родову книгу в Республіці Хорватія, в Загребі, в товаристві “Хорватсько-української дружби”, де вона викликала насправді дивовижну реакцію! Ніхто з хорватів не сподівався побачити такий фоліант, тим паче, що у великому розділі “Персоналії” написані статті про хорватських друзів-урядовців, котрі допомагали Главі Роду князю Андримиру зав'язувати тісні родинні зв'язки - Лимич - Limić!

Отже, нашу неповторну і новостворену “Родову Біблію” треба хоча б перегорнути, аби зрозуміти, наскільки вона важлива для кожної української родини для єдності й оптимізму. У народі говорять, що “досліджувати свій рід – це свята справа”. Тридцять років свого життя Андрій Лимич займався лікуванням людей і родовою справою – вдовіч святою... Нехай цей монументальний двотомник “Ми - Рід Елеми” буде йому нагородою за усе добро, яке він встиг зробити при житті та залишити безцінну пам'ятку нащадкам. І це насправді феноменальне явище, без сумніву, може стати зразком не лише історичної, дослідницької і генеалогічної праці, а й прикладом великої любові й поваги до свого Роду, до свого коріння, до свого народу і країни.

Анна Лимич Войнарович, письменниця,
редактор-упорядник

Ukrajinski poetski film u Zagrebu

U okviru manifestacije “Dani ukrajinske kulture u Zagrebu”, u kinu Tuškanac, od 15. do 18. listopada 2018. godine prikazano je sedam igranih ukrajinskih poetskih filmova: Sjene zaboravljenih predaka (Tini zabutykh predkiv) Sergeja Paradžanova iz 1964. godine, Bijela ptica s crnim oznakama (Bilyy ptakh z chornoyu vidznakoyu) Jurija Iljenka iz 1971. godine, Hanočka (Annychka) Borisa Ivčenka iz 1968., Kameni križ (Kaminyyi khrest) Leonida Osyke iz 1968., Bunar za žedne (Džerelo dlja spraglyh) Jurija Iljenka iz 1965., Predvečerje Ivana Kupala (Vecher nakanune Ivana Kupala) Jurija Iljenka iz 1969., te Babilon XX. (Vavilon XX.) Ivana Mikolajčuka iz 1979. godine.

Program je realiziran zahvaljujući svesrdnoj pomoći Veleposlanstva Ukrajine u Republici Hrvatskoj.

Slavko Burda

● Film “Bijela ptica s crnim oznakama”. Foto: Vilen Kaljuta

Храмове свято Христа Царя в Осієку

У неділю, 29 жовтня 2018 року, в Осієку, в каплиці сестер Чину св. Василя Великого, яка є водночас і місцем зібрання та молитви осієцької греко-католицької парафіяльної спільноти, відбулося святкування храмового празника Христа Царя. На св. Літургію зібралися парафіяни, сестри Василіянки та гості. Цього року головним служителем був фра Мартин Дретвіч, а з ним співслужили о. Микола Ступ'як, о. Роберт Фаркаш, о. Любомир Стурко, парох, о. Александр Хміль, цьогорічний проповідник і о. Лука Івковіч. У проповіді о. Александр спочатку нагадав історію встановлення свята Христа Царя, а потім через біблійні символи повів присутніх шляхом роздумів про те, що таке Царство Небесне і яким є царство земне. Проповідь заохотила вірних невпинно плекати і берегти у своєму нутрі Царство Небесне з допомогою молитви та Святих Тайн, наново навчаючись жити у вірі, щоб нести це Царство у щоденне земне життя.

Після св. Літургії та мирування сестри Василіянки почастили всіх присутніх на монастирському подвір'ї. Надіємось, що храмове свято принесло тим, які брали участь, усі потрібні благодаті, радість спільної молитви та спілкування і свідомість, що Царство Боже, в якому Христос є Царем, не є чимось далеким, але безпосередньо заторкує життя кожного і може зростати у кожному з нас.

с. Еммануїла Вішка ЧСВВ

Dani ukrajinske kulture u Zagrebu

U okviru manifestacije Dani ukrajinske kulture u Zagrebu, u subotu 13. listopada 2018. godine, kod spomenika velikom ukrajinskom književniku i slikaru Tarasu Ševčenku održana je svečanost i tradicionalno obilježavanje Dana Ukrajinske ulice u Zagrebu. Na spomenik Tarasu Ševčenku u ime delegacije Veleposlanstva Ukrajine u Republici Hrvatskoj vijenac su položili Jaroslav Simonov, otpravnik poslova i Georgij Falko, vojni ataše, a u ime Hrvatsko-ukrajinskog društva i UKPD "Kobzar" Zagreb, cvijeće su položili predsjednici društava g. Đuro Vidmarović i g. Slavko Burda.

Nakon intoniranih himni Hrvatske i Ukrajine, prigodnim riječima nazočnima se u ime organizatora obratio Slavko Burda, predsjednik UKPD "Kobzar" Zagreb. U svom obraćanju spomenuo je važne obljetnice koje obilježavamo u ovoj godini a koje se odnose na pripad-

nike Ukrajinske zajednice u Zagrebu i Hrvatskoj: 45. obljetnica od osnivanja UKPD "Kobzar" Zagreb (ranije, osnovano kao Kulturno-prosvjetno društvo Rusina i Ukrajinaca Zagreba), 26. obljetnica HUD-a (Hrvatsko-ukrajinskog prijateljstva), 240. obljetnica Križevačke eparhije, 20. obljetnica Katedre za ukrajinski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, 23. obljetnica rada Središnje knjižnice Rusina i Ukrajinaca u RH sa sjedištem u Zagrebu i otvorenim filijalama u Hrvatskoj, 100. obljetnica proglašenja Ukrajinske Narodne Republike, 27. obljetnica proglašenja neovisnosti Ukrajine, 85. obljetnice Holodomora 1932./1933. u Ukrajini. Neke obljetnice su važne samo za Ukrajinu, neke samo za Ukrajinu, a neke se odnose na Ukrajinu, ukrajinski narod i ukrajinsku dijasporu diljem sveta. Obilježavajući sve te obljetnice koje su dio naše prošlosti ne možemo da se ne sje-

timo svakodnevnih žrtava rata na jugoistoku Ukrajine koji još uvijek traje i ne vidi mu se kraj. Osuđujemo agresorsku politiku Rusije i izražavamo sućut svim obiteljima koje su izgubile svoje najbliže u ovom nepravednom ratu. Ukrajinski narod i Oružane snage Ukrajine žele samo sačuvati cjelovitost i integritet svoje teritorije. Sa ovoga mjesta upućujemo apel svjetskoj zajednici da se zaustavi ovaj nepravedni rat i da se Ukrajini vrati okupirani Krim i okupirani dio Doncke i Luhanske oblasti na istoku Ukrajine. Nazočnima su se obratili i otpravnik poslova Ukrajine u Republici Hrvatskoj, gospodin Jaroslav Simonov, predsjednik Hrvatsko-ukrajinskog društva prijateljstva, gospodin Đuro Vidmarović te predstavnik Ukrajinske nacionalne manjine gospodin Viktor Filima. U svojim prigodnim riječima svi su bili s mislima uz Ukrajinu i njezinom težnjom za okončanjem rata i povratkom okupiranog područja. Spomenuto je i prijateljstvo i suradnja Hrvatske s Ukrajinom te svesrdna pomoć i podrška Hrvatske na putu prema euroatlantskim integracijama. S oduševljenjem je primljena vijest o rješavanju pitanja jedinstvene crkve u Ukrajini. U kulturno-umjetničkom programu, profesorica i solistica Olena Ciglenjak izvela je a capella nekoliko pjesama velikana, pjesnika, slikara i humaniste Tarasa Ševčenka.

Manifestacija kod spomenika Tarasu Ševčenku u Ukrajinskoj ulici u Zagrebu završena je veselim druženjem, a u ponedjeljak, 15. listopada nastavljena je u kinu Tuškanac u Zagrebu gdje je prikazano sedam igranih ukrajinskih poetskih filmova.

Slavko Burda

Ukrajinci iz Šumeća na "Danima kruha" u Gornjim Bogičevcima

Organizaciji KUD-a "Starča" u Gornjim Bogičevcima organizirani su Dani kruha. Predstavnici različitih udruga predstavili su na štandovima plodove zemlje, različita peciva, proizvode od brašna i različita nacionalna jela.

Pored ostalih nacionalnih manjina, sudjelovali su i članovi Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Andrij Pelih" iz Šumeća. Ukrajinci iz Šumeća predstavili su na štandu ukrajinsku tradicionalnu kuhinju.

Među glavnim jelima bile su ukrajinske piroge, domaći kruh, slanina, kobasica i drugi specijaliteti. Osim štanda, članovi UKPD "Andrij Pelih" predstavili su i ukrajinsku nošnju. U obilježavanju "Dana kruha" sudjelovalo je osam razli-

čitih udruga koje su na zanimljiv način predstavili svoju tradicionalnu kuhinju. Nakon predstavljanja štandova, organi-

zirana je zajednička zabava popraćena tamburaškim sastavom "Čardaš".

Vanesa Srbalj

Večer ukrajinske pjesme i plesa u Lipovljanima

Već tradicionalno, svake prve subote u mjesecu listopadu, Kulturno-prosvjetno društvo Ukrajinaca "Karpati" Lipovljani organizira svoju godišnju manifestaciju pod nazivom "Večer ukrajinske pjesme i plesa".

Ove godine manifestacija je bila posvećena Lemcima, pa je u posjet Lipovljanima došla predsjednica Svjetske federacije raseljenih Lemaka (SFULO) Jaroslava Galik iz Ukrajine.

Na početku, delegacija (predsjednica SFULO Jaroslava Galik, načelnik Općine Lipovljani Nikola Horvat, predsjednik Ukrajinske zajednice RH Mihajlo Semenjuk i predsjednik "Karpata" Ivan Semenjuk) položila je cvijeće ispred spomenika velikom ukrajinskom književniku i slikaru Tarasu Ševčenku, a susret s predsjednicom SFULO nastavljen je u sjedištu Udruge, na kojemu je bilo prisutno pedesetak sudionika. Predsjednik "Karpata" dao je kratak pregled o doseljavanju Lemaka i Galicijana (Ukrajina) u Lipovljane, te njihov suživot u ovome mjestu.

Lipovljani su mjesto koje se nalazi u Sisačko-moslavačkoj županiji, a prepoznatljivo je prije svega po svom višenacionalnom sastavu stanovništva, gdje osim Hrvata, žive pripadnici trinaest nacionalnih manjina organiziranih u kulturno umjetnička društva. Najbrojnije su manjine ukrajinska, češka i slovačka. Sve ove manjine pri Osnovnoj školi Josipa Kozarca imaju organiziranu nastavu na svom materinskom jeziku.

Što se tiče ukrajinske nacionalne manjine, trenutno u Lipovljanima živi oko 100 porodica. Točan broj ukrajinskih žitelja teško je utvrditi jer se dobar dio njih više ne izjašnjava kao Ukrajinci, što je posljedica mješovitih brakova i užurbane asimilacije.

Prvi Ukrajinci doseljeni u Lipovljane i okolicu bili su iz područja Lemkivščine i Galicije (Halycyny), a prve doseljene porodice bile su Ivana Dalenjaka i Pantelejmona Pirtka 1894. godine. Od tada pa sve do početka 1. svjetskog rata, bila su preseljavanja unutar iste, Austrougarske države. Sa područja Lemkivščine najviše su doseljavali sa područja Kotanj, Krasno, Jaslo, a bile su to porodice osim spomenutih Dalenjaka i Pirtka, Pekera, Kačmarčik, Šteljma, Filjak, Ljaljuš, Fedak, Vapenski, Fricki, Haščić, Poklatko, Ksenić, Senica, Bugelj, Hađinski, Vihovanec, Kancir, Sokač, Slota, Miško, Kivko, Željem i drugih.

Iz područja Galicije, uglavnom područja Sokalj doselile su se porodice Filipčuk, Cvik, Kancir, Filozof, Lozinski, Vedmedik, Goralj, Smiljka, Musij, Klimčuk, Kolenić, Simčik, Bas, Koščuk.

Paralelno, i u susjedno mjesto Nova Subocka, doseljavali su Ukrajinci: Bavaljak, Bojko, Duda, Djzama, Džurij, Filjak, Fricki, Gabor, Gajdoš, Hudik, Javiljak, Kirik, Konstantijević, Kosko, Mitrenjko, Musij, Ožoga, Senica, Šteljma, Vasko, Dubecki.

Nakon završetka 1. svjetskog rata od 1925. godine i dalje je nastavljeno povremeno doseljavanje Ukrajinaca sa oba područja, i Lemkivščine i Galicije, sve do 2. svjetskog rata koji je za Ukrajince bio posebno značajan i nezgodan. Naime, Lemkivščina je kao pokrajina SSSR-a predana Poljskoj, a u skladu sa tada provedenom akcijom "Visla", svi su Lemci na silu iseljeni iz svoje postojbine Lemkivščine.

I na ovim područjima Ukrajinci nisu dobro prošli. Veliki dio

ukrajinskih porodica koje su u prvom valu preselili iz Ukrajine u sjevernu Bosnu, za vrijeme 2. svjetskog rata su doživjeli neugodnosti i velika poniženja od tamošnjeg domaćeg stanovništva, pa su po završetku rata počeli preseljavati u Lipovljane. Bile su to porodice Hnatjuk, Kostecki, Semenjuk, Ovad, Letvenčuk, Lagudza, Burda, Šarkević, Rudak, Hodin, Kahan, Holod, Semjaniv, Karpa, Herić, Moroz, Psalmister, Sikorski, Lasek...

Zašto su Ukrajinci doseljavali baš u Lipovljane nije poznato, ali je važno napomenuti da su 1909. godine odlukom Dekanata križevačke biskupije dobili pravo na izgradnju grkokatoličke crkve, koja je oko sebe okupljala doseljavane Ukrajince, i za njih je to bila značajna prednost. Crkva ih je okupljala i svojim postojanjem održavala ukrajinski jezik, kulturu i običaje. Crkveni zbor je bio i preteča stvaranja Kulturno-umjetničkog društva "Karpati" koje je osnovano 19. 12. 1992. godine, a postoji i sada. Pjevačka skupina ovog Društva ujedno je i pjevački zbor u crkvi i pjevaju svete liturgije, a sa svjetovnim i crkvenim pjesmama nastupaju diljem Hrvatske i Europe. U sastavu KPD Ukrajinaca "Karpati" Lipovljani postoji i folklorna skupina koja svojim nastupima prezentira ukrajinske narodne plesove. Nekoliko puta su nastupali i u Ždini, na manifestaciji "Lemkivska vatra", koja se održava u cilju okupljanja raseljenih Lemaka u njihovoj postojbini - Lemkivščini.

Uspješnost prezentiranja ukrajinske kulture prepoznalo je i Veleposlanstvo Ukrajine u RH, u velikoj mjeri podržavaju naš rad, česti su gosti na našim manifestacijama, a u skladu sa svojim mogućnostima, i financijski nas podržavaju.

Od Savjeta za nacionalne manjine RH također dobivamo značajna financijska sredstva a s posebnom radošću možemo spomenuti i Općinu Lipovljani koja financira naše programe i uključuje nas u kulturni život. Između ostaloga, redoviti smo učesnici u organizaciji i provođenju jedne od najznačajnijih kulturnih manifestacija u RH "Lipovljanski susreti", a prošle godine Ukrajina je bila zemlja - partner na ovoj manifestaciji.

Na kraju, s ponosom spomenimo poštovanje lika i djela Tarasa Ševčenka u Lipovljanima, ukrajinskog velikana i pjesnika, kojega se sjetimo i spomenemo svake godine u održavanju manifestacije njemu u čast. Prošle godine smo mu podigli spomenik ispred sjedišta naše Udruge.

Predsjednica SFULO je u svome obraćanju objasnila potrebu za postojanjem ove organizacije, pošto su nakon završetka 2. svjetskog rata takozvanom akcijom "Visla" iz Lemkivščine silom iseljeni svi Lemci iz svoje postojbine a njihova pokrajina dodijeljena Poljskoj. U svom izlaganju podsjetila je na strahote koje su pretrpjeli Lemci i težnju da se svi raseljeni Lemci ujedine. Svake godine u mjestu Ždinja organizira se manifestacija "Lemkivska vatra" na kojoj se prezentira kultura ovoga naroda a osim kulturnih događanja, održavaju se i Okrugli stolovi s temama iz života raseljenih Lemaka i njihovo objedinjavanje.

Svojim iskazom, prikazom života raseljenih Lemaka i njihovom životu izvan Lemkivščine doprinijeli su predsjednik UZ RH Mihajlo Semenjuk i član predsjedništva SFULO Bogdan Vislavski, a načelnik Općine Lipovljani dao je svoje viđenje kvalitetnog života Ukrajinaca u Lipovljanima.

U Društvenom domu je nastavljena manifestacija na kojoj su osim "Karpata" sudjelovale ukrajinske udruge "Taras Ševčenko" iz Banja Luke, "Ukrajina" iz Slavenskog Broda, te znamenita pjevačica ukrajinskih i lemskih pjesama Lesja Gorlicka iz Ukrajine. Kao gosti, nastupile su udruge Nijemaca i Austrijanaca iz Sirača prezentirajući svoju kulturu. Dvosatnim prikazom kulture u izvođenju spomenutih udruga, publika je bila oduševljena te ih nagrađivala velikim pljeskom. Prisutne su pozdravili predsjednik "Karpata", načelnik Općine Lipovljani, predsjednik UZ RH i predsjednica SFULO Jaroslava Galik.

Pokrovitelji manifestacije bili su Savjet za nacionalne manjine RH, Općina Lipovljani, Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu te Ukrajinska zajednica RH.

Ivan Semenjuk

Вечір української пісні і танцю в Липовлянах

Традиційно, в першу суботу жовтня, Культурно-просвітне товариство (КПТ) українців "Карпати" Липовляни організовує щорічний захід під назвою "Вечір української пісні і танцю". Захід було присвячено лемкам, і тому ми запросили відвідати нас президента Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань (СФУЛО) Ярославу Галик з України.

На самому початку делегація, яка складалася з президента СФУЛО Ярослави Галик, мера Липовлян Миколи Хорвата, голови Української громади Республіки Хорватія Михайла Семенюка і голови "Карпат" Івана Семенюка, поклала квіти перед пам'ятником великого українського поета Тараса Шевченка. Потім зустріч з президентом СФУЛО тривала в осідку асоціації, в якій взяли участь близько п'ятдесяти учасників. Президент організації "Карпати" дав короткий огляд імміграції лемків і галичан в Липовляни, і їх спільне існування в цьому місці.

Липовляни - муніципальне місто, розташоване в Сісачко-мославській області (жупанії) і відоме саме завдяки багатонаціональному населенню. Крім хорватів, в Липовлянах живуть представники 13 національних меншин. Організовані в культурних і мистецьких асоціаціях своїх меншин: української, чеської і словацької, вони відкрили заняття рідної мови в школі "Йосипа Козарца".

Що ж стосується української національної меншини, в даний час в Липовлянах проживає близько 100 сімей. Точне число українців важко визначити, тому що багато хто з них не ідентифікують себе українцями в результаті змішаних шлюбів і асиміляції.

Перші українці, які оселилися в Липовлянах і околиці, були з Лемківщини і Галичини, а перші сім'ї іммігрантів були Івана Даленяка і Пантелеймона Піртки (1894 рік).

З тих пір і до початку першої світової війни це була Австро-угорська держава. З Лемківщини більшість з них переселилися з районів Кросно, Ясло, і це були родини, крім вищезгаданих, Пекер, Качмарчик, Стельмах, Філяк, Лялюш, Федак, Вапенські, Фрік, Гащич, Поклатко, Ксенич, Сениця, Бугель, Хаджинські, Вихованець, Канцир, Сокач, Слот, Майк, Кивко, Желем та інші.

З районів Галичини, в основному з району Сокаля оселилися сім'ї Филипчук, Канцир, Лозинський, Філософ, Ведмедик, Гораль, Смілька, Муші, Климчук, Коленич, Шимчик, Бас, Кошчук та інші.

Паралельно, в сусідньому селі НоваСубоцька, також оселилися українці: Баволяк, Бойко, Дуда, Дьзама, Дзюрій, Філяк, Фріцкі, Габор, Гайдош, Худик, Являк, Кирик, Констентевич, Коцко, Митренко, Мусій, Ожога, Сениця, Штельма, Васко, Дубецькі та інші.

Після закінчення першої світової війни в 1925 році продовжувалася часткова міграція українців з обох областей, Лемківщини і Галичини, до початку 2-й світової війни, яка для українців була особливо масштабною і тяжкою. Лемківщина, як країна Радянського Союзу, була передана Польщі, котра провела акцію "Вісла", і всі лемки були насильно виселені зі своєї батьківщини Лемківщини.

І тут, в цих областях, українцям не повелося добре. Велика частина українських сімей, які з першою хвилею переїхали з України в північну Боснію, під час другої світової війни зазнала переслідувань і великого приниження місцевого корінного населення, тому після війни почали переселятися в Липовляни. Серед українських сімей були такі: Гнатюк, Костецькі, Семнюк, Овад, Летвенчук, Лагудза, Бурда, Шаркевич, Рудак, Ходінь, Кахан, Холод, Сем'янів, Карпа, Херич, Мороз, Псалмистер, Сікорські, Ласик та інші.

У 1909 році рішенням Деканату Крижевацької єпархії українці в Липовлянах отримали право на будівництво греко-католицької церкви, навколо якої пізніше збиралися переселені українці, і для них це було значною перевагою для імміграції в Липовляни. Церква їх об'єднувала і своїм існуванням впроваджувала і зберігала українську мову, культуру і звичаї. Церковний хор і був предтечою створення Культурно-мистецького товариства "Карпати", яке було засноване 19. 12. 1992 року, і діє по даний час. Співоча група цього товариства спільно з церковним хором в церкві співають священну літургію, а світські та церковні пісні вони виконують по всій Хорватії і в європейських країнах.

Товариство українців "Карпати" Липовляни має фольклорний гурт, який представляє українські народні танці, які вражають глядачів швидкими і веселими ритмами. КПТ українців "Карпати" Липовляни, крім території Республіки Хорватії, часто виступає за кордоном, в основному в сусідніх країнах, і кілька разів виступали в Україні та Польщі. Неодноразово вони виступали на фестивалях "Лемківська ватра", які проводяться з метою збирання лемків на своїй батьківщині - Лемківщині.

Активна і якісна робота цього товариства в презентації української культури була визнана Посольством України в Республіці Хорватії, яке в значній мірі підтримує діяльність товариства, є частим гостем на заходах, а також у відповідності зі своїми можливостями надає і фінансову підтримку.

З Радою у справах національних меншин Республіки Хорватії товариство теж співпрацює і отримує від Ради значні фінансові ресурси. Також з великою вдячністю можемо згадати муніципалітет Липовляни, який також фінансував наші програми і включає нас до культурного життя суспільства.

Члени товариства "Карпати" регулярно беруть участь в організації та реалізації однієї з найважливіших культурних подій національних меншин в Хорватії - "Липовлянських зустрічах", а в минулому році Україна була вперше партнером цього заходу.

Українці в Липовлянах шанують творчість українського генія і поета Тараса Шевченка та в його честь щороку організовують культурні маніфестації і літературні вечори.

У минулому році в Липовлянах перед осідком організації поставили пам'ятник Тарасу Шевченку, який є, за винятком у Загребі, тільки один на території Хорватії.

Президент СФУЛО в своєму виступі розповідав про діяльність, завдання та історію створення Світової федерації українських лемківських об'єднань, так як після Другої світової війни внаслідок масового виселення лемків до СРСР, а також остаточної чистки під час акції "Вісла", на північно-західні землі Польщі з Лемківщини були насильно виселені усі лемки. Вони втратили свою одвічну землю і були розпорошені по всьому світу, перенесли великі страждання і прагнули

об'єднання для відродження і збереження своєї культури. З цією метою лемки щороку збираються на фестивалі "Лемківська ватра", на які приїжджають лемки-українці з цілого світу. Тут проходять концерти, відтворюються народні свята, традиції, проводяться культурні заходи та круглі столи, на яких обговорюють питання депортації лемків та відновлення історичної правди через прийняття відповідних законів. СФУЛО об'єднує і координує діяльність організацій, які є членами федерації, намагається налагодити тісну співпрацю з усіма лемківськими українськими організаціями, зокрема в Хорватії.

Голова Української громади Республіки Хорватія Михайло Семенюк розповів про життя лемків після їх переміщення з Лемківщини, згадав історію їхньої організації та її завдання. З темою налагодження співпраці виступив також член Президії СФУЛО, голова СРУС Богдан Виславський. Мер міста Липовляни розповів про життя і діяльність українців у Липовлянах.

Громадський центр організував захід, в якому, крім "Карпат", взяли участь Українська асоціація "Тарас

Шевченко" з Баня-Луки, Українське культурно-просвітне товариство "Україна" із Славонського Броду, відома співачка українських і лемківських пісень Леся Горлицька з України. В якості гостей, виступила асоціація німців та австрійців із Сірача, представляючи свою культуру. Двогодинна презентація культури пройшла з великим успіхом, публіка була в захваті і нагородила учасників бурхливими оплесками.

На початку програми присутніх привітав голова "Карпат" Іван Семенюк і побажав успіху, а потім мер міста Липовляни і голова Української громади РХ. Президент СФУЛО виступила з коротким описом життя лемків, розпорошених по всьому світу, подякувала за запрошення на свято, привітала учасників вечора і оголосила урочисте відкриття Вечора української пісні і танцю в Липовлянах.

Спонсорами заходу виступили Рада у справах національних меншин РХ, муніципалітет Липовляни, факультет лісництва Загребського університету та Українська громада Республіки Хорватія.

Іван Семенюк

Skupština društva "Lesja Ukrajinka" *Domagoj Vida u Ukrajini doživljen kao heroj*

Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo "Lesja Ukrajinka" iz Osijeka održalo je u subotu u Avenue Mallu godišnju izvještajnu i izbornu skupštinu. Predsjednicom društva ostala je prof. Oksana Martinjuk, a Emil Sopka i Tatjana Lasek Žagar dvoje je novih dopredsjednika.

Izvješća o radu i financijama podnijela je Martinjuk istaknuvši 19 aktivnosti društva u protekloj godini, među kojima je i sudjelovanje na manifestaciji "Šarana bojava grada", na kojoj su Ukrajinci tri puta bili pobjednici, te gostovanje školaraca članova plesne skupine iz Šumeča i Kaniže. Istaknut je i uspjeh mlade Osječanke Hane Pešo na natjecanju iz

solopjevanja na ukrajinskom jeziku u Rijeci. Jedna od aktivnosti krajem studenoga bit će i obljetnica strašnog događaja Holodomora, u kojem je život izgubilo više milijuna Ukrajinaca, koje je sovjetski režim 1932. i 1933. sustavno izgladnjivao do smrti. Uz misu u grkokatoličkoj crkvi Krista Kralja, ove godine će Holodomor biti obilježen i na razini cjelokupne ukrajinske zajednice u Hrvatskoj, a među gostima koje planiraju pozvati na svoj skup u Zagrebu su i istaknuti predstavnici hrvatske vlasti. Želja je ukrajinske zajednice da Hrvatski sabor usvoji deklaraciju kojom će priznati da je Holodomor bio genocid nad ukrajinskim narodom, kao što su ga do sada priznali

brojni parlamenti u svijetu.

Subotnja skupština UKP-a "Lesja Ukrajinka" bila je prilika i za obilježavanje Dana neovisnosti Ukrajine. Spomenuvši vojni mimohod u Kijivu u kojem su prvi put nastupile vojnkinje, polaznice vojnih akademija, Martinjuk je podsjetila da je ukrajinski parlament stari domoljubni pozdrav "Slava Ukrajini - herojem slava" proglasio službenim pozdravom u ukrajinskoj vojsci. Istaknula je da je upravo zbog tog pozdrava hrvatski nogometaš Domagoj Vida imao ljetos problema u Rusiji, zbog čega je u Ukrajini doživljen kao heroj.

D. Celing

Glas Slavonije, 9. listopada, 2018.

Українці з Вуковара взяли участь у проекті "Європа для громадян"

Члени Українського культурно-просвітнього товариства "Іван Франко" з Вуковара представили українську культуру на міжнародному проекті "Європа для громадян", який відбувся в місті Бач (Сербія).

Святування Європейського року культурного надбання в місті Бач одна з визначних подій у рамках проекту "Європа для громадян", який підтримує і фінансує європейська комісія.

Організаторами проекту "Наші минулі європейські традиції - мігруючі культури минулого" скорочено - "Наша Європа" цього року були муніципалітет Бач, а також всі члени Сітки малих європейських місць,

які зберігають свої традиції і культуру, а це: муніципалітет Актівія, місто Тарценти з Італії, Община Раб і муніципалітет Раковіца з Хорватії, муніципалітет Чапліна і муніципалітет Столац із Боснії і Герцеговини, муніципалітет Піран із Словенії, і муніципалітет Бач, яка п'ятий раз організовує зустріч членів Сітки "J Care for Europe". Ця міжнародна зустріч тривала від 11 до 14 жовтня 2018 року і включала наступні заходи: семінари, практичні заняття, екскурсії та творчі концерти, які показували мультикультуральність народів, які живуть в дунайському регіоні.

У концерті приймали участь члени хорового колективу Українсько-го культурно-просвітнього това-

риства "Іван Франко" з Вуковара. Під керівництвом Аніти Надьж та у супроводі інструментального ансамблю, змішаний самодіяльний колектив українського товариства виконав віночок українських народних пісень. А виступ "Галичини" та неймовірне сучасне виконання буковинської народної української пісні "Кам'яна гора", яку виконала Аніта Надьж, схвилювала та приємно вразила численну публіку, створила в залі прекрасну, позитивну енергію. У концерті також приймали участь Ансамбль народних ігор "Просвіта" Вуковар та танцювальний колектив культурно-творчого товариства із Бача.

Тетяна Рамач

Za blagdan Svih svetih svijeće upaljene i kod spomenika Andrija Peliha u Šumeću

Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo "Andrij Pelihi" Šumeće nazvano je u čast mladog studenta medicine koji je stigao iz Ukrajine u Zagreb studirati. Za vrijeme studija Andrij je posjetio selo Šumeće u Brodsko-posavskoj županiji, gdje živi tridesetak posto Ukrajinaca.

Upravo se Andrij Pelihi zalagao da se u tom selu otvori ukrajinska knjižnica kako bi se izučavao ukrajinski jezik i djelovala ukrajinska udruga.

Nažalost, mladi student, u povratku s ukrajinske kulturne manifestacije koja se održavala u Bosni, zajedno s prijateljima okupao se u Savi zbog čega se razbolio i preminuo je od menin-

gitisa. Za njegov pogreb pobrinuli su se Ukrajinci iz Šumeća. Otac Andrija Pelihi u to vrijeme je živio u Kanadi te nije bio u mogućnosti doći na ispraćaj. Za novac koji je poslao otac, Ukrajinci iz Šumeća, posebno obitelj Kava, podigli su spomenik Andriju Pelihi. Tako je mladi student iz Ukrajine, započevši studij medicine u Zagrebu, pronašao svoje zadnje počivalište u Šumeću.

Članovi UKPD "Andrij Pelihi" često posjećuju spomenik, pale svijeće i mole se. Kao i svake godine, za blagdan Svih svetih, članovi ukrajinskog Društva donijeli su cvijeće i svijeće a grkokatolički svećenik Nikola Stupjak posvetio je grob.

Vanessa Srbalj

Predstavljamo mlade ukrainiste

Marija Posavec je studentica treće godine ukrajinskog jezika i književnosti Katedre za ukrajinski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Po završetku druge godine studija pohađala je Ljetnu školu ukrainistike u Lavovu gdje je usavršavala znanje jezika.

Jevgenij Paščenko, prof. ukrainistike

А ви вже були у Львові? Jeste li već posjetili Ljviv?

Moja prva veza s Ukrajinom započela je zahvaljujući profesorima Katedre za ukrajinski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Zagreb. Na njihov poticaj i veliku ljubav prema Ukrajini i ukrajinskom jeziku koju su prenijeli i na nas studente, odlučila sam se za ljetnu školu u Lavovu.

Organiziranje puta do Ukrajine bilo je prava pustolovina. Putovala sam busom (FlixBus) Zagreb-Budimpešta-Krakow, a od tamo sam vlakom nastavila do Lavova. Put nije bio skup i prošao je bez ikakvih problema. Već sam u vlaku upoznala Ukrajinke koji su bili oduševljeni što pričam njihovim jezikom i još više što posjećujem njihovu zemlju. Dolaskom u Lavov, na kolodvoru me dočekala studentica fakulteta Ivana Franka koji će u iduća tri tjedna biti i moja svakodnevno posjećivana adresa.

Bila sam smještena u studentskom domu, koji je nadmašio sva moja očekivanja kao i ljubazno osoblje koje je uvijek bilo spremno pomoći. Svako jutro bi zamirisala lavovska kava koju bih si pripremila i guštala u njoj na prozoru, gledajući užurbane stanovnike i slušajući melodiju čuvene pjesme "Човен" u izvedbi grupe studenata s fakulteta Ivana Franka. Grupa se zove "Одни б каное" i toplo preporučam da ih poslušate.

Prvi dan na fakultetu nas je dočekalo svečano otvorenje Ljetne škole ukrajinskog jezika i kulture. Dekan fakulteta, Yaroslav Harasym, uputio nam je riječi dobrodošlice, a zatim su se pridružili ostali profesori, asistenti i studenti – vo-

lonteri. Atmosfera koja je vladala toga trenutka u nadasve velikoj sali ne može se ni opisati riječima. Svaka riječ, svaki pogled i svaki osmijeh nosio je u sebi zahvalu i dobrodošlicu upućenu nama, polaznicima Ljetne škole, jer smo upravo mi izabrali ukrajinski jezik i kulturu s kojom ćemo se bolje upoznati i širiti ju dalje.

Nakon svečanog dočeka na fakultetu, krenuli smo u prvi obilazak grada Lavova pod stručnim vodstvom Oksane Šaryak. Za našeg turističkog vodiča, Oksanu, imam samo riječi hvala. Izrazito inteligentna, odlična govornica, zanimljiva i stručnjak u povijesti Ukrajine, zaslužna je jer smo svi mi s velikom znatiželjom upijali svaku njezinu izgovorenu riječ.

Bilo nas je iz cijeloga svijeta. Najviše je bilo polaznika iz Sjeverne Koreje koji, kao i ja, studiraju ukrajinski jezik i kulturu u Koreji. Jedna vrlo draga gospođa iz Austrije upisala je ljetnu školu jer joj je prabaka koju nije ni poznavala bila Ukrajinka i htjela je upoznati ukrajinsku kulturu i naravno, naučiti jezik. Gospođa iz Poljske koja već dugi niz godina radi u Njemačkoj, u sustavu obrazovanja, željela je naučiti ukrajinski jezik jer surađuje s obrazovnim ustanovama – različite razmjene studenata Njemačka - Poljska - Ukrajina. Gospodin iz Dominikanske Republike odlučio je bolje upoznati Ukrajinu zbog svojih prijatelja Ukrajinaca. On je upravo na ovaj način htio steći svoje mišljenje o Ukrajini i nije želio da mu vijesti koje se prenose kreiraju neku sliku o Ukrajini i ukrajin-

skom narodu. Nadalje, bio je jedan vrlo nadaren poliglot iz Rusije, koji govori čak 7 jezika, njima se koristi aktivno, a napisao je i udžbenike za svih 7 jezika. On veoma voli Ukrajinu i bilo je vrlo zanimljivo razgovarati s njim o odnosima Ukrajine i Rusije. Ukrajinski jezik uči i odlično ga govori, pazeći pritom da umekša svaku riječ kako treba! Još je bilo par polaznika iz Francuske. Polaznica iz Pariza je vrlo emocionalno vezana za Ukrajinu. Njezina majka je Ukrajinka i u Parizu je otvorila školu za ukrajinski jezik i kulturu. Kroz razgovor s njom saznala sam da nema baš puno polaznika ali da se s godinama sve to mijenja i da je interes za Ukrajinu i ukrajinski jezik postao sve veći. Isto tako, bila je jedna djevojka iz Kanade, koja je prošle godine bila na razmjeni u Kijevu i upoznala grupu studenata koji rade na ukrajinskom radiju. Ona se odlučila vratiti u Lavov i cijelo ovo vrijeme surađuje s istim tim studentima, prevodi ukrajinske vijesti i šalje ih u Kanadu. Tako Kanađani mogu čuti vijesti iz prve ruke - vijesti koje nisu podložne kojekakvim izmjenama.

Srijeda – naš službeni početak nastave. Svaki dan imao je jednak koncept s izmjenama u popodnevnom predavanjima. Tako smo u srijedu u 9:30 h svi zajedno pisali ispit, nakon kojega je slijedio i usmeni ispit koji nas je podijelio u grupe. Ja sam upala u najviši stupanj kod пані Галине. Profesorica Галина je jezična enciklopedija: pitajte ju bilo što vezano za jezik, kulturu ili povijest - ona je spremna s odgovorom! Njezini sati bili su ispunjeni do zadnje sekunde, vladao je red, rad i disciplina. Ali znali smo se i zabaviti. Uz obrađivanje teksta o Lavovu i lavovskim кав'ярня-ama, obavezno bi nam donijela kakav kolač koji je sama ispekla večer prije. A za sat koji je bio namijenjen pridjevima i opisivanju, ubrala bi cvjetove iz svoga vrta i podijelila svakome. Svi mi trebali bi opisati sa što više pridjeva biljku koja se nalazi ispred nas, na što nas podsjeća miris, kakve uspomene budi u nama. Kreativnosti пані Галин-и nije bilo kraja!

U jutarnjim predavanjima obrađivala bi se gramatika i vokabular, a nakon toga bi imali oko sat i pol pauze za ručak. Popodnevna predavanja bila su vezana za

культуру і станje у Україні. Прво преда-
ванje отворio je Свјатослав Рылпчук који
је одржао сат посвећен Ивану Франку і
украјинској књижевности.

Врло поуочно предаванje одржао нам
је Васыл Кмет у библиотеци Ивана Франка.
Показао нам је модерне методе на ко-
јима управо раде. Покрајују сав садржај
у електронічну базу података тако да је
лакше доћи до неја. Наіме, прије доста
година библиотеку је задеіо пожа і доста
је књига изгубљено. Да би се осигурали, а і
да би било лакше доћи до садржаја, оні раде
електронічку базу података, прецизно
покрајујући сваку рієч из књига. Исто
такo све је прегледно і організовано. Сје-
чам се да смо сви остали запанјени колико
труда і знанја је уложено і још увієк се
улаже у то. Касніје смо прокоментірали
да такво нешто још нисмо відјели у нашім
земљама і од срца честітали господаіну
Васylу і нејовом тіму на тако веліком
і ісцрпном послу. Судјеловали смо і у ра-
діоніци Ірне Кмет. Біла је то радіоніца

ізрадіванја писанкі. Уз кратко предава-
нје о повієсті, значенју і ізраді писанкі,
окушали смо се і самі у томе, а і забавіли!

Ворыс Ротјатннјак прібліжіо нам је
медіје і сліку Україне у странім ме-
діјима. Біло је поуочно відјети како некі
страні медіји іскривљују вієсті из Укра-
їне. Сада, знајуці то, прідајем віше по-
зорности ізворіма из којіх долазім до
інформација. Исто такo, наші предавач Вор-
іс дао нам је і попіс страніца у Україні
гдје се можемо інформіраі из прве руке
о томе што се догађа тамо, а істо такo ре-
као нам је да і ми самі можемо пуно
помоці Україні преводеці і преносеці
"точне" вієсті у наші земље.

Оксана Кіс одржала нам је предава-
нје о трансформацији рода у Україні у
Совјетском савезу і након неја. Олена
Хаleta одржала је предаванје о модерној
украјинској књижевности. І задње алі не
і најманје бітно предаванје посвећено
украјинској моді! Украјінскім вішыван-
кама і украјінскім народнім мотивіма

који се і дан данас враћају, то јест, задр-
жавају і моді. То предаванје одржала је
Лада Сымбала.

Лјетна школа укључівала је і два ізлета.
Прві вікенд посјетіли смо Крехів Мона-
стеру і Жовкву, а слједеці смо ішли у Ка-
мјанец - Поділскі і Хотын.

Моје знанје о Україні і украјинској
культури се јакo прошіріо. Могла бих у не-
доглед писати о лјетној школі, о знанју које
сам стекла, о чаробнім уліцама Лавова,
о лавовскім кафіцама гдје су се скуплјали
срме де ла срме тадашніх културніх
лјуді і гдје су се преносіле све веліке ідеје
і рієчі велікана које ми данас імамо прі-
ліку читати алі морат ћу оvdје стати.

Ово путовање повећало је моју жељу
за учењем украјинскога језика і лјубав
према Україні.

Уколико већ нисте посјетіли Львів, сва-
какo планірајте посјет овом чаробном
граду!

Марија Посавец,

studentica украјинског језика і књижевности FFZG

Загальний огляд процесу розвитку музичного мистецтва Дубровника періоду XIV-XVIII століття через призму історичних умов

У процесі поглибленого вивчення
розвитку музичного мистецтва
Хорватії стає зрозумілим вагомість
впливу на цей процес музичного мисте-
цтва Дубровника, як одного з найвагомі-
ших середовищ в культурному та архітек-
турному аспекті.

Заснований у ранньому Середньовіччі,
Дубровник активно розвивався та адмі-
ністративно поширював свої границі. В
результаті було створене місто-держава,
як унікальне історіографічне явище на уз-
бережжі, що знаходилося між Бокоцотор-
ською та Неретванською протоками. Уже
від XIV століття Дубровник мав усі озна-
ки сучасної державності. Історію Дубров-
ника можна поділити на чотири етапи:

1. Візантійський – від VII ст. до 1205 року
2. Венеціанський – 1205-1358 роки
3. Хорватсько-угорський – 1358-1526 роки
4. Турецький – 1526-1808 роки

Як видно з самих назв вказаних етапів,
Дубровник протягом багатьох століть мав
„верховного покровителя“, тим не менше
така своєрідна залежність завжди була для
Дубровника символічною, оскільки, не-
зважаючи на перешкоди, це місто-держа-
ва кожен раз зуміло зберегти свою само-
стійність та незалежність. Винятком міг
би вважатися єдино Венеціанський етап,
оскільки тільки в цей період свобода була
частково обмеженою в економічному та
політичному плані.

Під час завойовницьких війн Турець-
кого царства Дубровнику вдавалось під-
тримувати нейтральну позицію і в такий
спосіб відстояти свою незалежність, яка
була втрачена в 1808 році під час завойов-

ницьких походів Наполеона.

Зручне географічне положення Дубров-
ника давало можливість для створення
сприятливих умов, в яких місто-держава
могло функціонувати як найвагоміший, а
в деяких моментах і як єдиний торговель-
но-економічний осередок Балкану.

Йдеться про вкрай важливий факт для
розвитку держави – посередництво в тор-
гівельних стосунках між Сходом і Захо-
дом. Цілоком логічним в таких умовах був
успішний економічний розвиток та висо-
кий добробут населення, що в свою чергу
значно посприяло розвитку культури та
мистецтва Дубровника. У цих історіо-
графічних умовах розвивалось і музичне
мистецтво Дубровника, яке, на жаль, за-
лишилось недостатньо глибоко вивченим.
Справа в тому, що музикологія як наука,
розвивалась в Хорватії набагато повільні-
ше, ніж в інших європейських державах, а
нотні приклади, як основа вивчення му-
зичних творів старовинних композиторів
Дубровника, втрачені майже всі в ката-
строфічному землетрусі в 1667 році.

Незважаючи на ці фактори, все ж існу-
ють загальні дані про „князівську капелу“,
яка була організована на початку XIV сто-
ліття та про розвиток сакральної музики.
Будучи створеною в формі малого ансамб-
лю, „князівська капела“ до XVIII ст. досяг-
нула оркестрового масштабу.

Першими музикантами „князівської ка-
пели“ були так звані *zduga*, музиканти-тру-
бачі, які виразним звуком труби звертали
увагу міського населення на відповідну
подію. Відомі дані про першого *zduga*-тру-
бача *Matheusa*.

Ім'я *zdura Matheusa* вперше згадується
17.08.1301 року, коли звуком труби було

привернено увагу до моменту оголошення
якогось важливого рішення. 11 січня 1302
року було винесене рішення про підняття
заробітної платні *Matheusu Preso* за гру на
трубі „вдень, вночі і коли буде потрібно“
(переклад – авт.). Цим кроком було по-
кладено початок до подальшого розвитку
професійної музичної культури в Дубров-
нику. Так, рішенням від 28.02.1302 року
на будову в сусідні села *Breno, Bellen, Stivaca, Vergato, Malce, Jancheto, Umbla, Palice* було прийнято на службу ще вісім
трубачів. Трубою повинен був оголошувати
початок та закінчення робіт. В такий
спосіб дев'ятеро трубачів мали можли-
вість розвивати свої мистецькі здібності
та об'єднуватися в єдине музичне тіло.
Починаючи з другої половини XIV ст.
в Дубровнику працюють німецькі музи-
канти. На основі деяких архівних даних
Дубровника можна зробити висновок, що
німецькі музиканти тут працювали знач-
но раніше, ніж навіть у Флоренції, де згад-
ки про них з'являються тільки з середини
XV ст. Від 1378 до 1558 років в Дубровни-
ку працювало біля десяти музикантів. Ось
імена деяких з них: *Helias Theutonikus, Juanis Theutonikus, Radasinus Theutonikus, Peterchinus Allemanus, Pater Noster de Prussa, Petrus de Colonia, Matheus de Zanzizolo, Petrus Germanus*. Наприкінці
XIV ст. зустрічаються хорватські імена
музикантів *Jurech de Brinn* (хорв. *Brinje*)
і *Bencho Ivanisovich*, що в подальшому
розвитку діяльності „князівської капели“
стане частим явищем.

У першій половині XV ст. в Дубров-
нику працювало двоє музикантів-гре-
ків: *Theodoros* і *Johannes de Arta*. У XV
ст. з розвитком музичного мистецтва в
Дубровнику не вистачало професійних

● м. Дубровник, Хорватія

музикантів. Сенат прийняв рішення про пошуки необхідних кадрів в місті Senj (Хорватія) та в місті Любляна (Словенія).

В цей же час в Дубровнику починає розвиватись фламандська музична культура. Перша згадка про фламандського майстра з'являється в 1425 році. На службу прийнято Gallusa Piffarusa.

Також в архівних документах зустрічається хорватське і латинське ім'я другого фламандського майстра – Andreas або Andruscus Budin (Bruevich, de Bruggis, Francigena, de Flandria), що працює в Дубровнику від 1440 року.

Цікавою особистістю в музичних колах Дубровника був Petrus Bogon, прийнятий на службу в 1449 році з Бургундського двору. Сам факт, що в Дубровник був запрошений музикант з найбільш вагомим в культурному плані європейського двору, дає можливість зробити висновок про ідентичність європейських музичних уподобань з музичними уподобаннями Дубровника.

У кінці XVII ст. придворні музиканти були поділені на оркестр та банду. „Князівська капела“ стала оркестром, а роль музичного оформлення різноманітних придворних подій взяла на себе банда. Таким чином капела виконувала серйозну симфонічну музику, а банда – святкові марші та популярну музику.

Складним етапом для розвитку Хорватії як в політичному, так і соціальному аспекті виявився період XVI ст. Північна територія виснажувалась боротьбою за владу.

Велика частина Хорватії була під турецьким ярмом, південь – під владою Венеції, яка тривала до XVIII ст.

Все це негативно вплинуло на культурне життя цієї роз'єднаної держави. Особливо обідніла вона на території, яка терпіла турецьку навалу. У центральній частині країни також було складно отримати повноцінне культурне життя. Тільки південь виявився найстійкішим, оскільки Дубровник залишався самостійною республікою. Високо розвинене літературне мистецтво в Дубровнику ясно показувало, що при наявності більшої свободи і політичної незалежності і в інших регіонах держави

культура могла б активно розвиватись. На жаль, кількість знайдених музичних творів композиторів того часу в порівнянні з творчістю літераторів, художників, скульпторів набагато скромніша. Відколи Дубровник розірвав зв'язок з Венецією, почався його стрімкий розвиток у різноманітних сферах: економічній (розвиток торгівлі), літературній, художній, музичній, науковій (філософія, математика, фізика, астрономія). Дубровник створює дипломатичні зв'язки з більшістю європейських держав. Цих декілька десятиліть розвитку сміливо можемо назвати „золотим віком“ культури Дубровника, але він буде різко перерваний фатальним землетрусом у 1667 році. Існують дані з 1588 року про святкування sv. Vlaha – покровителя Дубровника, яке завжди супроводжувалося хоральними псалмами та багатоголосним співом. Під час свята в місті лунала музика. Для цього задіяні були професійні музиканти, які повинні були співати псалми та антифони, а особливий гімн на честь sv. Vlaha виконувався багатоголосно.

Спів супроводжувався органом, флейтами, трубами, корнетами. У катедральному соборі на честь sv. Vlaha співали монахи. Значну роль в культурному житті Дубровника відіграв театр. Найдавнішою виставою вважається „Посвячення Авраама“ автора М. Vetraničević (1546), але цілком вірогідно, що вистави відбувались і раніше. У виставах (комедіях, трагедіях) часто використовувались музичні номери: танці, спів, виконання на музичних інструментах. Тут яскраво відчувался вплив італійської культури.

В Дубровнику світська музика зароджувалась разом з лірикою трубадурів: Š. Menčetića, D. Držića та ін. Їхню поезію важко уявити без музичного супроводу. Подібно до деяких форм італійської лірики тих часів (strambotti, rispetti та ін.), цю поезію виконували у супроводі лютні. Важливо нагадати маловідомий факт про те, що Marin Držić теж був органістом катедр в Дубровнику та володів багатьма музичними інструментами. Описуючи свою подорож на схід в 1575 році, Jacopo Soranzo (о. Mlet) стверджує, що на той час в Дубровнику було багато чудових музикантів („molti sono ottimi musici“).

Про деяких з них існують цікаві відомості. Найбільш доступні дані маємо про Brugnoli, Temparičića і Babića [8, стор.113-115].

Sekundo (Secondo) Brugnoli являється нащадком аристократів з Італії. Вперше його ім'я згадується в хроніках з 1451 року [4, стор.311]. Перший член сімейства Brugnoli переселився в Дубровник з Флоренції в 1428 році. Sekundo народився в Дубровнику після 1528 року. Музика завжди приваблювала молодого хлопця, але перевагу він надав морській торгівлі.

Одного разу, подорожуючи в Англію, Sekundo потрапив в полон до гусарів і батьки змушені були викупити його позицією від влади. Після повернення хлопець одружився, та дружина невдовзі померла, а Secondo став священником. Як духовник метрополітанської церкви Secondo мав змогу посвятитись музиці, любов до якої збереглась в його серці протягом цілого життя. Brugnoli співав під супровід лютні чи чембало, писав пісні. Відомі його багатоголосні обробки церковних гімнів. Sekundo Brugnoli написав також підручник хорального співу, де пояснено, коли і як потрібно використовувати хоральний чи фігуральний спів. Вже після його смерті, на початку XVII ст., знайшлося декілька томів наспівів авторства Secondo Brugnoli, які були призначені для церковних обрядів.

У XVIII ст. політичні перспективи на хорватському узбережжі не зазнали значних змін. Далмація до кінця століття залишалась під млетською владою. Дубровник продовжував залишатись незалежним. Але, не дивлячись на це, його культурний розвиток сповільнився. У цей час вплив іноземних течій стає дедалі інтенсивнішим. Разом з давніми культурними зв'язками з Італією з'являються нові – з Францією. На жаль, ці зв'язки не завжди мали позитивний вплив на культурний розвиток Дубровника, оскільки відбувалась інвазія не лише якісних в художньому плані творів, а й слабких, низькопробних, для яких теж знаходилося місце в тодішньому культурному середовищі.

Французький консул La Mairie, описуючи ситуацію в літературі, відмітив, що дубровчани багато читають французької

літератури, але „читають без розбору, без смаку і безплідно“, „твори французьких письменників не мали ніякого важливого культурного чи літературного впливу в Дубровнику“ (переклад – авт.) [6, стор.312].

Хоча Дубровник в останньому столітті своєї незалежності знаходиться в декадентному періоді, все ж необхідно відмітити, що в порівнянні з Далмацією він є значно розвиненішим в культурному плані. Сплітчанин Julije Bajamonti з відчаєм писав своєму товаришу Albertu Fortisu, що в далматинському середовищі важко знаходити однодумців. Дубровник для Bajamonti був взірцем. У своєму творі „Pohvala Dubrovniku“ Bajamonti з жалем порівнює Далмацію з Дубровником.

Як і ціла Європа того часу, Дубровник приймає музикантів з Італії, які поселяються там та створюють свої сім'ї. В музичному житті Дубровника XVIII ст. кількість активних музикантів зростає, потрібні були музиканти для духового (так звана „banda del principe“) та оркестрового складу. „Banda“ виконувала в основному марші, які являлись музичним супроводом для князя, а оркестр – „orchestra del Rettore“ – виконував технічно складні композиції.

Співвідношення технічної складності композицій, що виконувалися „banda del principe“ та „orchestra del rettore“ ясно можна побачити з одного атестату, виданого вчителем музики, гобоїстом М. Ручіс своєму учневі: „...запевняю, що Nikola Radmili може виконувати на гобої всі марші, які за звичаєм виконуються перед його ексцеленцією Ректором... а скоро буде здатний якісно виконувати сонати та інші твори, які за звичаєм виконуються в оркестрі його ексцеленції Ректора“.

В обов'язки оркестру входили концерти два рази на місяць. Музичні інструменти найчастіше замовлялись в Італії. Важливо відмітити, що влада Дубровника активно піклувалась про талановиту молодь. Молодих людей, які мали бажання здобути музичну освіту відправляли на навчання в Нарул'. Так, наприклад, молодий студент Marin Santoro за державний кошт навчався за кордоном органному мистецтву. Катедральна церква Дубровника теж мала свій оркестр, свого капельника та органіста.

На відміну від недостатньої кількості збережених даних з періоду від XVIII ст. про музичний театр Дубровника, музичних творів з того періоду збережено досить багато. Більшість зберігається в монастирі Male braće. Одним з музикантів, чия активність припадає на даний час, являється священник, автор латинського, італійського та хорватського словників Đorđe Mattei (1675-1728).

Đorđe Mattei народився в Дубровнику, помер в Римі. Для музичної культури його діяльність являється визначною в декількох аспектах, оскільки окрім пісенної композиторської діяльності Đorđe Mattei першим почав збирати народні пісні – мелодії та тексти.

Серед видатних імен пісенної культури

Дубровника знаємо також ім'я Vladislava Mančetića (1700-1748) – чембалиста та композитора, що написав популярні в Дубровнику сватовські пісні.

У другій половині XVIII ст. та першій половині XIX ст. в культурному житті Дубровника активно функціонує родина Sorkočević-Sorgo. Їхній важливий внесок в розвиток музичного мистецтва Дубровника став відомим тільки після 1953 року, коли були знайдені твори членів родини в архіві монастиря Male braće.

Найстаршим музикантом з родини Sorkočević був

Luka Sorkočević (1734- 1789). Luka Sorkočević являється одним з найбільш відомих старовинних хорватських композиторів і є автором багатьох відомих творів, таких як перші хорватські симфонії. Сім його симфоній (деколи восьмою вважається увертюра з 1754 року, написана для смичкових та двох гобоїв) – це справжній бісер в старовинній хорватській музиці.

Luka Sorkočević навчався музиці в Дубровнику та Римі. В Дубровнику вчителем контрапункту Luke Sorkočevićа від 1754 року був диригент G. A. Valente. У Римі від 1757 року його вчителем fugи та композиції був італійський композитор Rinaldo da Capua. Вийд 1763 року L. Sorkočević в Дубровнику являється членом Velikog vijeća. Будучи винятково освіченим, L. Sorkočević (а пізніше і його син Antun), як дипломат, заступав Республіку Дубровник на переговорах з Францією в 1776 році та в Відні 1781-1782 років.

Luka Sorkočević любив та цінував музичне мистецтво. В своєму палаці в Дубровнику та в літніх резиденціях в Gruzi та в Rijeci Dubrovačkoj організовував з братом Miho літературні академії та концерти. В архіві монастиря Male braće збережено деякі симфонії Luke Sorkočevićа, соната для скрипки та фортепіано, декілька фортепіанних творів, вокальних композицій („Canzone slava“ для голосу та ф-но). Незважаючи на те, що були написані рукою аматора, твори Luke Sorkočevićа мають відповідну мистецьку цінність. Його симфонії являються першими хорватськими симфоніями, оскільки під час їхнього написання ця крупна оркестрова форма лише починала набувати свого дефінітивного обліку. Цікаво, що будучи тільки на два роки молодшим від J. Haydna, Sorkočević не знайшов для себе взірця у видатних симфоніях великого метра. Твори Luke Sorkočevićа були написані швидше під впливом італійської опери. Симфонії Sorkočevićа короткі, деякі з них тривають лише 12 хвилин. Частини побудовані на одній темі. В оркестрі зустрічаємо струнний ансамбль, деколи гобой та валторну. Головну тему виконують перші скрипки, другі скрипки часто звучать в унісон, в октаву або в терцію. Альти, віолончелі та контрабаси функціонують як супроводжуючі інструменти. Слід нагадати, що Luka Sorkočević в своїй композиторській активності був обмежений локальними виконавськими можливостями. І все ж симфонії Luke Sorkočevićа яскраво представляють тогочасний європейський стиль рококо з його простотою та ясною

мелодичною лінією, яка значно спростила музичну мову Європи.

Яскрава мелодична думка з супроводом знайшла відображення в симфоніях Luke Sorkočevićа та стала послідовницею важких поліфонічних структур пізнього бароко. Симфонії були професійно відредаговані та видані Š. Šulekom. У виданні симфонії запропоновані в двох варіантах – оригінальному та відредагованому. Таким чином, можна легко порівняти редакцію з оригінальним задумом. Редакція професіонала Š. Šuleka допомагає яскраво розкрити першопочатковий задум симфоній L. Sorkočevićа, доповнює їх, особливо в плані оркестровки, яка в оригінальному варіанті не є ідеальною та являється швидше роботою талановитого аматора, ніж професіонала. Син Luke Sorkočevićа Antun теж з дитинства любив музику. Будучи освіченим, інтелектуально розвиненим, ерудованим та надзвичайно культурним, Antun Sorkočević володів багатьма європейськими мовами, зокрема французькою, яку любив найбільше [1, стор.128]. Першим вчителем музики Antuna був батько, пізніше хлопець навчався в Римі (1789-1791), в Дубровнику та в Спліті.

В Спліті його вчителем був Julije Bajamonti. Саме йому Antun присвятив свій твір „Tantum ergo“, який підписав „як учень своєму вчителю“ (переклад – авт.). У Римі, крім музики, вивчав історію та літературу в Католицькому університеті. Antun Sorkočević володів багатьма європейськими мовами, зокрема французькою, яку любив найбільше. Франція відіграла важливу роль в житті Sorkočevićа-молодшого. Французька література, мистецтво та наука були особливо цікавими Antunu. Існує велика кількість культурно-історичних праць на французькій мові, виданих в Парижі.

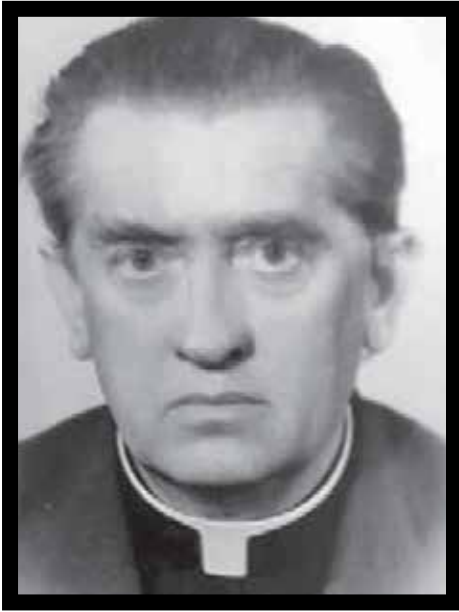
З огляду на обмеженість музичної освіти Antun Sorkočević вважається швидше талановитим аматором, ніж професіоналом, тому композитору не завжди вдавалось з легкістю побороти технічні перешкоди, що з'являлись на його творчому шляху. Недостатність професіоналізму особливо відчувається, коли йдеться про цілісність форми музичного твору. І все ж, незважаючи на перешкоди, творчість талановитого митця Antuna Sorkočevićа залишила яскравий слід в розвитку музичного мистецтва Дубровника. В процесі поглибленого вивчення розвитку музичного мистецтва Хорватії стає зрозумілою вагомість впливу на цей процес саме музичного мистецтва Дубровника. Безперечно, культура Дубровника є невід'ємною частиною загальної культури Хорватії, її вагомим пластом. Охопивши більш детально процес розвитку музичного мистецтва Дубровника періоду XIV-XVIII ст. та висвітливши деякі тогочасні історичні нюанси, стає можливим ясніше розуміння загальної проблематики стосовно процесу розвитку музичного мистецтва Хорватії.

Гурська Марта Богданівна, викладач класу фортепіано Ястребарської Академічної музичної школи м. Загреб, Хорватія

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ!

На 81-му році життя 5 вересня 2018 року відійшов у вічність митрофорний протоієрей

УГКЦ о. Орест Остапович

о. Орест Остапович
(24.06.1937. - 05.09.2018.)

Ділимося сумною вісткою з рідними, приятелями та знайомими, що 5 вересня 2018 року Божого спочив у Бозі дорогий і незабутній батько, дідусь, прадідусь, професор-емерит, митрофорний протоієрей української греко-католицької церкви славної пам'яті о. Орест Остапович.

о. Орест Остапович народився 24.06.1937р.Б. в м. Перемишляни Львівської області, в сім'ї Ярослава Остаповича та Стефанії-Володимири Остапович з дому Швак, яка походила з родини греко-католицьких священнослужителів та галицьких дідичів. Батько Ярослав був вчителем і інспектором шкіл, а мати Стефанія-Володимира була вчителькою молодших класів. Родина була дуже патріотична і в цьому дусі виховували і своїх дітей. Мати, за свої націоналістичні погляди та членство в ОУН була ув'язнена окупаційним московсько-більшевицьким режимом на 25 років каторги - з яких 10 років відсиділа і була звільнена по амністії. Старшу сестру покійного Любу у віці 16 років за націоналістичні переконання москалі вивезли в Сибір на довічне заслання. Будучи малим хлопчиком покійний теж

був залучений до націоналістичної роботи: переносив листівки.

Молодші діти Богдан і Орест залишилися з батьком і були змушені постійно скитатися-переїжджати, ховаючись від переслідувань з боку советської влади.

В 1956 році покійний поступив у Волинську Духовну семінарію РПЦ, яку закінчив в 1959 році. В цьому ж році 25 червня одружився з пн. Лідією з дому Горшкович з Вінниччини, яка також походила з сім'ї вчителів, а в той час була студенткою культ-освітнього технікуму. Вона теж зазнала репресій-ї відчислили на останнім курсі за те, що вийшла заміж за семінариста.

12 липня 1959 року в м. Івано-Франківську покійний був висвячений в священничий сан єпископом Йосифом Саврашом. В 1960 році вступив до Московської Духовної Академії, яку закінчив з ступенню кандидата богословських наук. Тема дисертації: "о. Ізидор Воробкевич та відродження З Буковини". За 9 років священничого життя був парохом в селах: Хотимир, Петрилів, Дібринів, Комарів, Загір'я, Креховичі, Надіїв і Дуба. З 1969 року 22 роки був священнослужителем і виконував обов'язки настоятеля Катедрального собору Воскресіння Христового м. Івано-Франківська і одночасно парохом с. Підлужжя. Мрії о. Ореста збулися -українська греко-католицька церква вийшла з підпілля і отець, один з перших митрофорних протоієреїв, домовившись з Владикою ординарієм Івано-Франківським Софронієм Дмитерком ЧСВВ переходить в лоно УГКЦ та передає ключі від катедрального собору в руки греко-католиків. В 1991 Преосвященнішим єпископом-ординарієм Івано-Франківським Софронієм Дмитерком ЧСВВ був направлений на викладацьку працю спочатку до Івано-Франківського теологічно-катехитичного духовного інституту УГКЦ, а потім Преосвященнішим єпископом -ординарієм Софронієм Мудрим ЧСВВ

до Івано-Франківської духовної академії УГКЦ -де був професором Літургії та Пастирського богослов'я і одночасно парохом в м.Богородчани, селах Глибівка, Саджава (де не було храму, то отець служив Св. Літургії на символічній могилі Борцям за волю України - в спеку, дощі та морози), а пізніше в с. Грабівці. Був професором до листопада 1996 за часу ректорства спочатку Преосвященнішого єпископа Іринія Білика ЧСВВ, а потім о. Софронія Мудрого ЧСВВ. В роках відродження Української греко-католицької церкви та Української Держави о. Орест приймає активну участь у багаточисельних церковних та національних справах: їздить на посвячення церков, могил вояків УСС, ОУН, УПА, пам'ятних христів, відвідує фестивалі де виголошує високодуховні та патріотичні проповіді. Співпрацює з сл.п. головою Комітету по легалізації УГКЦ Богородчанського району, багаторічним в'язнем Советських концтаборів, вістуном УПА та боївкарем ОУН Дмитром Верхоляком "Дубом".

Покійний о. Орест дотримувався поглядів, що в тяжкі роки окупації, коли греко-католицька церква була в підпіллі, то треба було, щоб свої люди-українські священники були в російській православній церкві-це б не давало русифікувати українців та перешкодило би нищенню українських церков.

В шлюбі з дружиною Лідією прожив 59 років. В шлюбі у них народилися три дочки Галина, Оксана і Христина. Чоловіки старших дочок також вивчилися на священників- о. Іван Коваль та о. Любомир Стурко. Наймолодша дочка Христинка була студенткою ІФТК духовного інституту УГКЦ, але після тяжкої вродженої серцевої хвороби на 20му році життя померла. Смерть, якої о.Орест тяжко переніс.

В 1996 році в потребі священників в Канаді був направлений Преосвященним Владикою Софронієм

єм Дмитерком ЧСВВ і прийнятий в Нью-Вестмістерську єпархію до Владики Севириана Якимішина, парохом в м. Річмонд. Далі був направлений на парафію в м. Принц-Джордж до Свято-Юріївської церкви де прослужив 7 років. Надалі, щоб бути ближче до центру української діаспори в Канаді переїхав м. Таннербей в єпархію до Владики Степана Хмеляра, потім в м. Ошава, де був священником і на кінець після перенесеного інсульту переїхав в м. Торонто, де його щиро і радо прийняв настоятель Свято-Дмитріївської церкви о. Іван Татарин. В цій церкві, до останніх днів він був священником-сповідником. о. Орест довгий час мав онкологічне захворювання, але не падав духом і завжди був веселий та життєрадісний та інших укріплював.

В червні 2018 року приїхав у відпустку в Україну в рідну домівку до м. Івано-Франківська та хвороба почала прогресувати.

На 81 році життя 5.09.2018 року

Божого о 19-й годині вечора перестало битися серце душпастиря, вірного патріота України, вірного чоловіка і люблячого батька, доброго дідуся і прадідуся та наставника-професора. Похорон о. Ореста відслужили 20 священників в Церкві Св. Параскеви (Опришівці, м. Івано-Франківськ.) о. Ореста було похоронено на опришівецькому цвинтарі.

В глибокому смутку залишилися дружина Лідія, доньки: Галина Коваль та Оксана Стурко. Зяті: о. Іван Коваль та о. Любомир Стурко. Внуки: Ковалі: Орест з дружиною Христіною, Володимир з дружиною Іриною та Богдан. Стурки: Назар з дружиною Ніколіною та Лідія з чоловіком Хрвоєм. Правнуки: Лев-Дмитро, Доротея, Максим, Назар.

Родина в Україні, Хорватії, США та Канаді. А також родини: Остаповичів, Вінницьких, Чмутин, Ждиняк, Зайнулліних, Березовських, Симиновських, Дзюбаків, Романчуків, Дудяків, Боднар.

Багаточисельні студенти та парафіяни.

Вічна пам'ять о. Оресту!

Слова співчуття від Преосвященнішого владика Іринія Білика ЧСВВ каноніка Папської базилики Марія Маджоре в Римі, 6 вересня: "Слава Ісусу Христу! Дорога родині славних Остаповичів! Перебуваючи на Синоді Єпископів в Брюховичах, отримав сумну звістку про повернення до дому Отця Небесного дорогого нашій пам'яті всесвітл. митроф. протоієрея, Вашого улюбленого батька о. Ореста, за якого сьогодні я відслужив заупокійну Літургію. І з цієї сумної нагоди прийміть моє Архієрейське Благословення - вл. Іриней"

15 жовтня о 10 годині у церкві св.Архистратига Михаїла по вул. Сорохтея 15а м.Івано-Франківськ відбулася поминальна служба Божа (40 днів).

Вічна йому пам'ять і царство Небесне!

In memoriam: Valentyn Sklyarenko

Валентин Складенко
(07.03.1962. - 17.06.2018.)

Для членів Українського культурно-просвітнього товариства "Дніпро" - Рієка весна і літо були наповнені радіщами і горем. І як завжди у житті трапляється - лихо іде поруч з веселощами. Поряд з творчими успіхами, пролунала і страшна звістка про нечасний відхід у другий світ активного члена товари-

ства, колеги, чудового музиканта, товариша Валентина Складенка. Члени товариства "Дніпро" сумують з цього приводу. На превеликий жаль, оркестр "Оберіг" втратив домінуюче звучання його труби. На YouTube-у, на каналі УКПТ "Дніпро" - Рієка є запис сольного виступу Валентина "Мелодії" Мирослава Скорика. Ця мелодія звучить і в серцях усіх, хто знав Валентина. Члени товариства виражають щирі співчуття усій родині, дружині Тетяні, донькам та мамі.

Світла і вічна пам'ять!

Neočekivano i iznenada, napustio nas je naš dragi kolega i veliki trubač Valentyn Sklyarenko

Od svog dolaska u Rijeku 1998. godine do posljednjeg dana njegova života, bio je jedinstveni primjer izvrsnosti, profesionalnosti i kolegijalnosti. Njegove izvedbe bile su neprikosnovene, a njegov plemeniti ton obogaćivao je svaki nastup orkestra. Svojim zalaganjem i kvalitetom činio je svoje kolege boljima. Umjetnička i ljudska

praznina koja se stvorila njegovim odlaskom, vrlo teško će moći biti nadomještena, no upravo u tim teškim trenucima, glazba nam daje utjehu i spokoju.

Počivao u miru!

Rest in peace dear Valentin. You were a fantastic musician and such a kind and gentle person to know. We will greatly miss you and your inspired and excellent playing and solos forever.

Ville Matvejeff.

Roden je u Kyivu (Ukrajina) gdje je stekao srednjoškolsko obrazovanje. Studij trube nastavio je na Muzičkoj akademiji također u Kyivu u klasi prof. N. Berdijeva. Za vrijeme studija počeo je svirati u orkestru Nacionalne opere Ukrajine, a zatim u maloj nacionalnoj operi za djecu. Kao solist nastupao je s orkestrom Nacionalne filharmonije Ukrajine. Osvojio je 3. nagradu na saveznom natjecanju u kategoriji limenih puhača. Od 1998. godine bio je član orkestra Opere HNK Ivana pl. Zajca u Rijeci. Nastupao je kao solist s Riječkim komornim orkestrom.

OBLJEŽAVANJE 85. OBLJETNICE HOLODOMORA U UKRAJINI. ZAGREB 2018.